

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 45 Din. — Račun poštne hranilnice, poštnište v Ljubljani, št. 10.711.

Naši prijatelji pri delu za „Domovino“

Število novih naročnikov in naročnic lepo narašča — Znova se priglašujejo in poravnajo zaostalo naročnino zamudniki, ki smo jim ustavili pošiljanje lista — Častna dolžnost je čimprejšanje poravnane naročnine — Kdor dela za razširjenje „Domovine“, dela za pošteno stvar!

Javiti moramo našim „Domovinarjem“ in „Domovinaricam“ veselo vest, da

število novih naročnikov in naročnic prav lepo narašča.

Mnogi naši prijatelji delajo s priznanja vredno vztrajnostjo za razširjenje „Domovine“, časopisa, ki je od svojega začetka dalje neumorno in odločno v boju za pravice našega ljudstva. Najodločnejšo borbo vrši „Domovina“ že vsa leta po preobratu za izenačenje neposrednih davkov in za popolno enakopravnost vseh jugoslovenskih državljanov od Triglava do Vardarja.

„Domovina“ ni nikdar pozabila, da je glasilo svojih naročnikov in naročnic,

katerim je bila vedno zvesta. Vedno je zagovarjala njihove težnje ter jim nudila vedno mnogo poučnega in zabavnega štiva. Kljub obsežnosti lista je naročnina neznatna. 30 Din letno lahko vsakdo utrpi za list, ki se mu je moral priljubiti. V častno dolžnost in ponos bodi vsakomur redno poravnavanje naročnine, ker je jasno, da mora list, ki mnogo stane, imeti tudi redne dohodke. Držite se našega znanega starega izreka:

„Domovina“ za naročnike, naročniki za „Domovino“.

K temu pripominjamo, da lahko zamudniki, katerim smo pošiljanje lista ustavili, še dobe novoletno številko, če takoj poravnajo naročnino. Opozorite te zamudnike, dokler je še čas!

Pri nabiranju novih naročnikov in naročnic ne pozabite, da smo

za najmarljivejše nabiralce naročnikov in naročnic razpisali lepe nagrade, ker smatramo za svojo dolžnost, da se našim najzvestejšim na ta način odločimo.

Pogoji, pod katerimi pridejo nabiralci v poštev pri nagradah, so že znani iz naše božične številke. Nagrade (v knjigah) se bodo razdelile koncem januarja. Vemo, da se včasih mnogi naši prijatelji zastonj prizadevajo za razširjenje „Domovine“. So posamezni kraji, kjer so ljudje zaostali in jim ne gre zlahka v glavo, da ni tako, kakor jim je morda povedal s prižnice politizirajoči duhovnik. Ako tak trdovraten možak pozneje le vzame v roko naš časopis, se začudi, zakaj se po cerkvah vrši takšna gonja proti časopisu, ki

ne piše ničesar brezverskega, nego samo bje trd boj za pravice Slovencev in za poštenost ter le razkrinkuje nesposobno klerikalno politiko, zaradi katere vsa Slovenija leči pod davčno preobremenitvijo.

Ako se torej ponekod ne da zbrati večje število novih naročnikov in naročnic, se da gotovo pridobiti vsaj eden.

Vsi, brez izjeme prav vsi, ki ste že naši naročniki ali naše naročnice, trdno sklenite pri sebi, da ne odnehate prej, dokler ne priborite našemu in svojemu časopisu „Domovini“ vsaj enega novega naročnika ali novo naročnico.

Mi z največjim zaupanjem pričakujemo, da se bo to zgodilo najkasneje do konca januarja t. l. Lahka vam je agitacija za list, ki ima že širom Slovenije lep sloves najpoštenjšega, najzabavnejšega in najpoučnejšega slovenskega tednika. Dajte posameznikom čitati „Domovino“! Če nič drugega, bo to gotovo zelo uspeh in omehčalo trdovratnost upornikov, ki so še udarjeni s slepoto.

Trdna je naša vera, da se bo do konca januarja vsaj za enkrat pomnožila armada naših prijateljev.

Glejte pri vsem tem tudi na to, da novi naročniki po možnosti plačajo vso ali vsaj del naročnine.

Da ob koncu še enkrat ponovimo: redno plačevanje naročnine, poravnane zaostale naročnine, neumorno pridobivanje novih naročnikov mora vsak „Domovinar“ in vsaka „Domovinarica“ smatrati za svojo častno dolžnost. Kakor mora biti delavec redno plačan za svoje delo, moraš odšteti tudi svojemu listu „Domovini“ neznatno naročnino in ji omogočiti izhajanje.

Prosvetljenjši narodi, kakor Francozi, Nemci in Angleži, že danes ne potrebujejo več takih pozivov, ker tam že vsak najsiromašnejši človek ve, kaj je njegova dolžnost; tam tudi vsakdo ve,

da mora v današnji prosvetljeni dobi vsakdo čitati časopisje, da ne ostane neveden kakor zamorec sredi Afrike.

Vzemimo vzgled po imenovanih narodih! No, mi se moramo pohvaliti, da se pretežna večina naših prijateljev res v polni meri zaveda svojih dolžnosti napram „Domovini“. Tem našim prijateljem, ki imajo v sebi ponos res naprednega človeka, naj slede še ostali! Upajmo, da nam v novem letu ne bo treba več pisati toliko opominov.

„Domovina“ bo šla vztrajno po svoji stari pošteni poti. Poleg poučnega in informativnega štiva bo objavljala vedno tudi po dve povesti z nadaljevanjem in vmes prinašala več kratkih zgodb kakor doslej. Zbranega imamo za letos že ogromno najzanimivejšega pripovednega štiva.

Več politične vzgoje za klerikalce!

Več politične vzgoje! Tako piše „Domoljub“. Navaja najprej nekega tujca, ki se zgraja nad ogabnostmi v političnem boju v naši državi. Pravi, da imamo v naši državi vse premalo čuta za potrebne državne zadeve. Drugod stranke, četudi so v opoziciji, ne nasprotujejo takim zadevam. Te slabe strani naprtuje „Domoljub“ seveda naprednjakom za sedanje njihovo opozicijsko postopanje v narodni in oblastni skupščini.

Navedeni tujec pač naših političnih razmer prav nič ne pozna, posebno pa ne naših klerikalcev. Ko bi bival dalje časa med nami in zasledoval politično delovanje SLS, bi rekel še kaj hujšega in bi posebno trdo poudaril potrebo politične vzgoje med pristaši SLS.

V vseh modernih državah na svetu nastopajo opozicijske stranke s kritiko dela na krmilu nahajajočih se strank. Posebno pa vzamejo opozicije pod drobnogled državne proračune, ki jih podvržejo strogi kritiki, kar je le v korist državi. Tako postopa sedaj tudi Kmetstvo-demokratska koalicija. Razlika je le ta, da drugod poslušajo nasvete opozicije, pri nas pa se navadno ne brigajo zanje. Seveda, našim klerikalcem ni všeč, da odločni nastopi opozicije odkrivajo njihove politične grehe in napake ter njihovo politično nesposobnost.

Samostojna demokratska stranka še nikdar ni postavljala svojih strankarskih koristi pred obče potrebne, državo ohranjajoče

zadeve. A klerikalci? Kdo se ne spominja za nekaj let nazaj, kako so podirali temelje naše države v svojih listih in na shodih! Dobro se spominjamo vsega njihovega zlobnega hujškanja. Res, taki ljudje so potrebni boljše politične vzgoje. Stranka in njeni zastopniki, ki so izvoljeni na podlagi zlorabe križa in Srca Jezusovega v volilnih skrinjicah, res niso politične izobrazbe in so te prav temeljito potrebni.

Kako so potrebni politične izobrazbe, še posebno pokažejo, ko pridejo do moči in veljave. Kako so pred vojno postopali z občini, ki niso bile v njihovih rokah! Na vseh koncih in krajih zlobno nagačanje, četudi niso imeli nobenega povoda in vzroka za to. Tako se bo godilo tudi zdaj, saj je že zapisal „Domoljub“ Po potih nekdanjega deželnega odbora!

Treba je poštenosti, resnicoljubnosti, čuta za državo in splošni blagor! Teh sposobnosti je potreba pravim politikom. Prav teh pa zastonj iščemo pri klerikalcih. Zato pa ima „Domoljub“ popolnoma prav, ko zahteva več politične vzgoje. Menda je mislil na svoje pristaše, a tega seveda ni smel povedati. Nobena stranka ni toliko potrebna prave politične vzgoje kakor prav SLS. Zato pa le urno na delo! Ako bodo klerikalci politično bolj vzgojeni, se ne bo več iz njihovega časopisa zlivalo tako nedostojno besedovanje na politične nasprotnike.

Slovenija ječi pod neprestanimi udarci

Davki naraščajo, kljub temu pa nas hočejo z novim proračunom na vseh koncih in krajih priškrniti — Nevarnost okrnitve našega vseučilišča — Prispevki za naša gledališča se bodo zmanjšali

To leto bomo še plačevali dohodnino, oni hudi davek, ki tako hudo tlači ubogo Slovenijo. Ni se klerikalcem v Beogradu zdelo vredno glasovati za predlog Kmetško-demokratske koalicije, naj bi se ta davek, katerega v Srbiji in Črni gori ne poznajo, odpravil že za letošnje leto tudi v prečanskih krajih, kar bi bilo prav lahko, če bi se že zdaj pravično porazdelile državne davščine po vsej državi. Delo okrog izenačenja davkov se zavlačuje in nimamo prevelikega zaupanja, da bomo vsi državljani kmalu enakopravni ne samo v dolžnostih napram državi, nego tudi v prenašanju davčnih bremen. Premalo se brigajo klerikalci za to vprašanje, dasi bi lahko mnogo dosegli za Slovenijo, saj so v vladi in predstavljajo večino Slovenije.

Po vrhu hudih državnih bremen pa smo dobili še oblastne davke, doklade in takse, ki naj izbijajo iz izmozgane, v gospodarski krizi se nahajajoče Slovenije še novih 50 milijonov dinarjev. Te so nam naložili klerikalci sami, s čimer so pač morali vzbuditi pri svojih prijateljih radikalih, ki dejansko imajo glavno državno krmilo v rokah, domnevo, da je Slovenija še zelo bogata.

Med tem, ko davki rasejo, pa se hoče z novim državnim proračunom Slovenija priškrniti na vseh koncih in krajih. Zlasti je kleroradikalnemu režimu na poti naše vseučilišče. Te dni je bil v finančnem odboru, ki obravnava proračunske postavke, odobren proračun prosvetnega ministrstva. Ostal je tudi znan paragraf 44., ki daje ministrskemu svetu pravico, da okrne vseučilišča. Klerikalci niso zahtevali črtanje tega paragrafa, nego so glasovali zanj.

Kakor je znano, se je že pripravljalo ukinitje zdravniškega in tehniškega dela našega vseučilišča. Spričo protestov se sicer o tem ukinitju več ne govori, vendar pa obstoja nevarnost dalje.

Prav tako sta napoti vladi ljubljansko in mariborsko gledališče, katerima so se državni prispevki znatno znižali. No, znižali pa so se tudi ostalim gledališčem v državi, kar v neferi luči spričuje pomanjkanje smisla za kulturni napredek v naši državi.

Mi dajemo in vedno več dajemo, vlada nam pa jemlje in vedno več jemlje ter še polena nam mečejo pred noge. Ni ga v Sloveniji stanu, ki bi mogel biti vsaj deloma zadovoljen z današnjim režimom, ki je prava šiba božja za Slovenijo, dasi ima Slovenija v vladi večinsko stranko.

Tudi naše kmetijstvo je vladna pastorka. Slabo ga podpira vlada z denarnimi sredstvi, a nima prave opore niti v gospodarski politiki, torej v dejanjih, za katera ni treba šteti

novcev. Kakor se čuje, grozi našim vinogradnikom velika nevarnost zaradi olajšav, ki so baje dovoljene uvozu vina iz Francije. Trgovinska pogajanja z Avstrijo tudi ne potekajo tako, kakor bi bilo prav za našega kmeta. Potem se tudi pripravlja ukinitje srednje kmetijske šole v Mariboru. Da bo zlo še večje, se hoče z novim finančnim zakonom uveljaviti omejitev prometa z nepremičninami v območju 50 km od meje. To bi torej veljalo za vso Slovenijo in bi pomenilo zmanjšanje vrednosti nepremičnin. Kateri kupec bi pa hotel drago plačati kakšno zemljišče ali poslopje, če bi imel toliko sitnosti in bi moral kar dva ministra prositi za zadevno dovoljenje in še čakati bog ve kako dolgo.

Žalostno je, da imamo Slovenci take hude težave baš v dobi, ko je v vladi večinska stranka Slovenije. Kako se naj klerikalci opravičijo za svoje početje? Ako bi jim bilo v resnici za slovenske koristi, bi morali takoj stopiti iz vlade, čim so prvič opazili, da so le igrača v rokah radikalov. Nesposobnost klerikalne politike bo že prišla na obračun.

Naše organizacije v Gornjem Prekmurju

Demokratska misel čvrsto napreduje — Izredno veliko zanimanje za „Domovino“

Letošnje skupščinske in občinske volitve so jasno pokazale, kolike vrednosti so krajevne organizacije. Tudi tam, kjer so na čelu preprosti možje, smo ohranili svojo moč kljub temu, da so poleg klerikalcev zlasti radikalni z raznimi grožnjami in obljubami plašili po Prekmurju, da bo gorje, ako ne volijo radikalne stranke. Zadolženi podjetniki in posestniki bodo dobili od vladne stranke brezobrestna posojila, agrarni interesenti bodo deležni zemlje kar na debelo, se je slišalo iz ust kortešev, ki so se po volitvah skrili in jih ni več videti. Demokratske organizacije v Prekmurju se niso dale premotiti.

Pred božičem so se vršili občni zbori mnogih krajevnih organizacij SDS v srezu Murska Sobota in ob tej priliki je narodni poslanec dr. Pivko obiskal dotične občine.

Nova organizacija se je osnovala v Lemerjih 19. decembra 1927. pod predsedstvom g. Viljema Hakla. V tej občini je dom našega oblastnega po-

slanca g. župnika Godine, čigar brat Ivan je podpredsednik naše nove organizacije, tajnik pa župan g. Stefan Čelak. Na dan ustanovitve je štela organizacija že 36 članov.

Druga nova organizacija se je osnovala dne 20. decembra v Gornji Lendavi. Občina je v naših rokah in župan g. Jurij Majc je podpredsednik krajevne organizacije. Izmed ostalih naših odbornikov omenjamo trgovca g. Josipa Kiharja (tajnik) in g. Fr. Ovčarja, ki je bil na občnem zboru izvoljen za predsednika.

Za občine Moščanci, Dankovci, Košarovci in Kukec je bila osnovana 21. decembra nova organizacija pod predsedstvom g. Šandora Cara in ima okoli 50 članov.

Izmed ostalih zborovanj so bili zelo dobro obiskani občni zbori v Predanovcih pri županu g. Vratariču, v Zenkovcih pri g. Ivanu Hodoščeku, v Strukovcih pri g. Štitarju, v Dolnjih Slavecih pri g. Forjaniču, pri Sv. Juriju v Rogaševcih pri

Soteščan:

Tainosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

«Zvesta mi je bila in poslušna, izvzemši nekaj redkih primerov, zato bi ne mogel dati njene smrti. Zapeljala jo je blazna domišljija, da je postala izdajalka.»

Mladenka je spoznala, odkod izvira krivda njene smrti. Vnovič je stopila pred očeta ter ga je prosila s sklenjenimi rokami: «Oče, izpolni mojo zadnjo željo in povej, česa me je obdolžil ta krivičnik. Vem, da se ne sramuje nobene pregrehe, ki bi je ne naložil na moje rame in da ne išče drugega kakor mojo pogubo.»

Molče je gledal baron potrto mladenko, ki se je zvijala in ihtela pred njegovimi nogami. Skoro bi ga bila ganila njena bolečina, toda zavest, da ga je izdala tajnemu sodišču, mu je ohladila vse sočutje. Vnovič se mu je stemnilo lice ter se obrnilo z gnusom od obupane prosilke.

«Saj se ne branim smrti,» je trepetala, «samo vedela bi rada, zakaj moram umreti.»

«Zaradi nepokorščine do očeta, katerega si ovadila najvišjemu sodišču... Prijatelj, od strani jo, čas poteka, tvojemu oblastvu jo izročam...»

«Zmagal si, plemeniti Otmar! Vreden si plačila in slave, ki ti bo zasijala z zarjo današnjega dneva. Postal si nesmrten, zakaj tvoje ime bo živelo do zadnjega veka.»

S strastnim navdušenjem je govoril Indijec te besede. Užival je zadoščenje nad trpljenjem nedolžne žrtve, zato je odlašal za izvršitvijo baronovega naročila kakor zver, ki mrcvari in trga svoj plen, preden ga ubije. Obenem se je zabaval ob lahkovernosti zaslepljenega starca, ki je obtičal v mreži njegovega sleparstva. Kmalu bo izdihnila krivičnica in tedaj bo potegnil z oči zagrinjalo zločinskemu baronu ter mu pokazal, kdo je njegov maščevalec. Pristiljen bo gledati umorjenko, kakor je moral tujec gledati sina, umorjenega na vešalih. In ko bo okusil vse bridkosti in omagal pod težo trpljenja, tedaj mu bo potisnil v roko nož in zahteval, da si ga porine v srce.

Peketanje konjskih kopit ga je zbudilo iz motnega premišljanja. Pogledal je skozi linico proti vzhodu, prva jutranja zarja je pričela obrobijati daljne planine. V košati lipi so zapeli krilatci svojo jutranjico. Roka mu je lezla pod haljo, kjer je viselo bodalo. Spet se mu je zdelo, da čuje peketanje, in sicer bliže ko poprej. Glasno mu je udarilo srce v strahu pred ogrožanjem njegove osebne varnosti — prihod odposlancev tajnega sodišča. Zdaj ne sme več odlašati, hitro se mora zasukati in izpolniti krvavo obljubo.

«Otmar, ura je prišla!» Indijec je dvignil roko nad medlečim dekletom, ki je prav v istem hipu začela rešilno peketanje. Toda kako daleč je bila še rešitev v primeri z grozečo pogubo. Kri ji je zastala po žilah, videč nabrušeno bodalo nad svojo glavo. Zbrala je poslednje sile ter se umaknila namenjenemu

udarcu. Morilec je udaril, a bodalo se je namesto v mladenko, započilo v leseno omaro. Divje je zaklel Indijec zaradi ponesrečenega sunka in planil za dekletom. Plaho se je stisnila v kot, ker ji je zapri izhod baron in njegov brezsrčni zaveznik. Videč, da ne more uiti, je zagnala obupen krik. Vnovič se je zasvetilo morilčevo bodalo, namerjeno na njene prsi. Zdelo se ji je, da se je utrnula iskra ter ji padla na roko. Strahoma je prišla prstan, ki jo je spekel kot razbeljeno železo. «Vrzi ga od sebe, da si ohraniš življenje,» ji je nekaj šepetalo.

Morilec je zapazil, da snema mladenka prstan, zato ni zamahnil z bodalom. «Zdaj mi ga bo izročila,» se je vradostil v svoj domišljiji.

«Zamahni, dani se, sicer bo zamujeno,» je priganjal Otmar, videč njegovo obiranje.

Baronica je dvignila roko in zagnala prstan v razbeljeno peč, kjer ga je zagrnul pogubni plamen. Strašno je zatulil Indijec ob tem prizoru, na kar je obstal kot kip na svojem mestu. Baron je omahnil na klop; edino upanje mu je bil zaveznik, ki je omagal v odločilnem trenutku.

«Kaj bo sedaj?» se je Gizela natihoma vprašala.

«Beži,» ji je nekaj svetovalo. «Beži, zakaj rešitev je na poti.»

Po vseh udih ji je zaplala nova moč in žarki novega upanja so ji prešinili iznučeno srce in dušo. Spretno je odprla vrata ter jih zaklenila za seboj; hitela je po skrivnem hodniku v graščino in odtod po stopnicah na dvorišče, kjer se je zgrudila in omedlela.

g. Rafflu, v Kuzdobljanju pri g. Šoberju, v Gradišču pri g. Jožefu Perkiču in v Petrovcih. Na nekaterih zborih je bilo navzočih po 100, v Kuzdobljanju 300 mož.

Narodni poslanec g. dr. Pivko je lahko opazil, kako velik vpliv že ima v teh občinah naša «Domovina». Veselo dejstvo je, da se število čitatelev in naročnikov stalno množi.

Politični pregled

Važen dogodek zadnjih dni je bila zunanjepolitična debata v finančnem odboru

ob priliki razprave o proračunu zunanjega ministrstva. Narodni poslanec Svetozar Pribičević je ostro kritiziral našo zunanjo politiko. Poudaril je, da smo mi edina država v Evropi, kjer se ne dajejo skupščini nikaka pojasnila o zunanjem položaju. Protestiral je tudi proti temu, da v naši diplomatski službi skoro ni prečanov. Zlasti pa je Pribičević poudarjal,

da mora naša država gojiti najprisrčnejše stike z Bolgarijo.

Treba je storiti vse, da pride do zblizanja s to državo. Ko bomo imeli nekega dne eno samo državo od Črnega do Jadranskega morja, se Italija gotovo ne bo mogla več vmešavati v balkanske zadeve.

Kako v Beogradu uvažujejo Kmetisko-demokratsko koalicijo, je razvidno zlasti iz dejstva, da

hočejo koalicijo s spletkami razdreti.

Govoričenije, da je prišlo do neklih nesoglasij in da se posamezni radičevski poslanci ne strinjajo z zvezo s samostojnimi demokrati, je gladko izmišljeno. Koalicija je čvrsta in bo čvrsto nadaljevala z delom za enakopravnost in poštenost v državi.

O naši sosedinji Italiji prihajajo lepe reči na dan. Te dni se je po naključju razkrinkalo, da

Italija prevaža orožje in municijo v Madžarsko.

Kako dolgo že to dela, je seveda neznano, jasno pa je, da fašisti oborožujejo Madžarje le

proti nam. Ta ostudna zavratnost in krvoločnost fašističnega režima je naletela po svetu na pravilno presodbo. Svet ne mara tega italijanskega zavratništva, ki grozi podnetiti nov svetovni požar.

DOPISI

DOLNI LOGATEC. Krajevna organizacija SDS ima svoj šesti letni občni zbor v petek dne 6. t. m., na dan sv. Treh kraljev, ob treh popoldne v gostilni Doljak. Pozivajo se vsi člani in somišljeniki, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Po občnem zboru bo predaval g. dr. Stane Rape iz Ljubljane.

POLJANSKA DOLINA. Božični prazniki so nam nekako hitro minili. Res, vreme ni bilo najlepše. Kakor že zadnjič omenjeno, je naš Sokol prav marljiv v svojem delovanju. Prireditelj na sv. Štefana dan je ugodno uspela v vsakem oziru. Četudi je bilo slabo vreme in še slabša pota, je bil obisk prav dober. No, obiskovalci so bili prav zadovoljni. Prav tako je bilo na Silvestrov večer. Tudi ta večer je bil za naše skromne razmere prav prijeten. Obisk dober, prireditelj zabavna. K tej uspeli prireditvi so mnogo pripomogli tudi naši zunanji bratje obiskovalci. Njim kakor vsem drugim obiskovalcem bodi s tega mesta izrečena iskreno sokolska zahvala. Sicer pa je v dolini bolj mirno. Sneg, ki je zadnjič nekoliko zapadel, se je zelo stisnil. No, pa pri tem še tako ne bomo ostali in ga bomo že še dobili. Zdaj, ko se je začel predpust, se bo še marsikaj oživilo in tudi spremenilo. O tem pa na koncu predpusta.

KRANJSKA GORA. Na dan sv. Štefana so naši napredni fantje in dekleta v prid Tujskoprometnemu društvu priredili ljudsko igro «Veriga». Dvorana je bila nabito polna: vsi kotički do zadnjega so bili zasedeni, kar priča, da so obiskovalci pričakovali mnogo več kakor se jim običajno nudi. Pa se tudi res niso motili. Celotna igra je uspela nad vse pričakovanje dobro. Pohvalno je omeniti g. Pečarja v vlogi Marka ter g. Klofutarja v vlogi deda Primoža; Micko je izborna pogodila gđ. Pečarjeva, ki je svojo vlogo igrala s tako naravno prisrčnostjo, da jo želimo prav mnogokrat videti na odru. Gđ. Koširjeva je vlogo Alene s svojim že naravno živahnim tem-

peramentom dovršila izredno ljubko. Pa tudi ostale vloge so bile igrane z globokim umevanjem; zlasti je bil g. Slavko Černe v vlogi Boltežarja prav originalen tip gorjanskega snubača. Pohvalno je omeniti domači pevski zbor pod vodstvom g. Zavodnika, ki nam je nudil lep užitek s svojimi šesterimi pesmicami, ki so jih domači fantje zapeli s svojimi ubranimi glasovi. Naj ne bo to prva in zadnja prireditelj, slede naj ji še druge, saj poleg moralnega tudi gmotni uspeh ne bo izostal, letoviščarsko društvo pa je bolj kot kdaj prej potrebno gmotne pomoči.

NEMSKA LOKA PRI KOČEVJU. Draga «Domovina», tudi pri nas imamo poseben davek, in sicer davek za mežnarijo. Pod župnijo Nemška Loka spadata dve občini, in to Nemška Loka (z dvema vasema) in Čeplje (s petimi vasi). Ta davek smo mi odplačali že pred leti skupno z bero vred. Vpisano je bilo takrat, da smo prosti te davščine za vedno. Ta denar se je uporabil za vojno posojilo, katerega seveda Habsburžani še niso vrnili in ga tudi ne bodo. Naš sedanji župnik g. Rogelj je izjavil, da mora imeti cerkvnika in da ga bomo morali mi plačati. Ljudstvo se je proti temu upiralo, češ, da je mežnar plačan že za vedno. G. župnik je seveda vložil pritožbo. Mi farani smo se borili do zadnjega proti temu, a je bilo naše delo brez uspeha. Zmagal je g. župnik in ubogi kmet bo plačeval. Pa naj bi to še bilo, če bi sedaj imeli pravega mežnarja! Torej, bratje in sestre, le skrbite, da boste imeli denarja dovolj še za kakšne druge podobne davščine!

ZIDANI MOST. V nedeljo 8. t. m. od 20. ure dalje bo predavanje o zrakoplovstvu v salonu hotela Juvančič v Zidanem mostu. Po končanem predavanju bo občni zbor krajevne organizacije SDS za okolico Zidani most. Za člane je udeležba obvezna, a vsi ostali somišljeniki se vljudno vabijo k udeležbi.

ČEPLJE PRI ČRNOMLJU. Že dolgo je minulo, odkar se o našem kraju ni nič čitalo. Dne 2. oktobra m. l. smo imeli tudi pri nas občinske volitve. Vložene so bile štiri kandidatne liste, od katerih eno je vložil tudi naš stari župan gosp. Maurin (SKS). Drugo listo je vodil klerikalec g. Bukovac, tretjo g. Fugina (NGZ) ter četrto g. Röhel (NRS). Vseh volincev je bilo 54. Dobila je skrinjica SKS 21 glasov (3 mandate), SLS 18 glasov (2 mandata), NGZ 9 glasov (1 mandat), NRS 6 glasov (1 mandat). Pristaši SDS so volili večinoma s

Ko se je zavedla, je bila obkrožena z oboroženo četico; slonela je v naročju neznanemu sivolasemu možu, ki je božal in poljubljal njeno belo lice. Mislila je, da je zajeta zopet po novem sovražniku, ki jo, bo mučil in naposled umoril. Niti navzočnost viteza Jelovčana je ni mogla pomiriti; čutila se je krivo, ker mu ni razkrila tajnosti grajskega stolpa, zaradi česar se bo morala zagovarjati. Hotela se je iztrgati objemu častitljivega starca in bežati.

«Živi! O kako sem srečen!» Starec se je hvaležno ozrl proti nebu, solza veselja mu je kanila z očesa. Glas mu je bil mehak ko volna. Gizela je premišljevala, kdaj in kje je že čula tako besedo in videla podobno obličje. Pomirila se je v nežnih občutkih, ki so se ji zbudili ob pogledu na prijaznega neznanca.

«Ali me res več ne poznaš?» se je tresel v pritajenem drhtenju. «Hči je zgrešila svojega očeta...»

«Otmar, moj oče, moj pravi oče...» Hči se mu je oklenila okrog vratu ter je od presenečenja omedlela na njegovih prsih.

Prebudila se je v sobi na svoji postelji ob očetu, ki se je tresel v skrbi za njeno življenje.

«Kje sem?» se je ozirala plašno okrog sebe. «Ali mi ne grozi ponovno nasilje?»

«Pri meni si, moja hčerka,» jo je božal po mehkem licu. «Prispela si v varno zavetje, kjer ni ne preganjanja ne nevarnosti. Pomiri se in pozabi strah in grozo.»

«Kje je nasilnik, ki mi je grozil z bodalom? Kaj se je zgodilo z mojim namišljenim očetom ob topilnici za čarodejno kovino?»

Plemeniti oče ji je odgovoril s tesnim objemom v zagotovilo njene osebne varnosti pred novim nasilstvom. Hči mu je opisala svoje dosedanje muke in trpljenje, ki se je množilo od dneva do dneva ter jo končno privedlo pod morilčevo bodalo. Rešil pa jo je prstan umorjenega vohuna, ki ga je snela in vrgla v ogenj, kar je morilca tako iznenadilo, da ni mogel izvesti krvavega zločina.

Gizela je obmolnila, nekdo je potrkal na vrata. Vstopila sta knez z Ostrožja in vitez Jelovčan, skrbela ju je njena bolezen, začeta z rahlo omedlevico, kateri lahko sledijo težke posledice. Spomnila sta se tudi, da jima Otmar še ni pojasnil vseh dogodkov, česar tako željno pričakujeta. Sedla sta v naslanjač in baron je začel pripovedovati:

«Milostivi knez, odkrili smo zaroto, naperjeno proti vam. Dobro je bila zamišljena, a vendar smo jo zadržali. Strašen poraz je dobila na vzhodu poganska vojska, od tam so peljale niti zarote v našo pokrajino. Zmagovalcem se moram zahvaliti za svobodo.»

«Strašno je moralo biti jetništvo,» je vitez sočutno omenil.

«Prebival sem pri nekem gospodarju, čigar posestvo je obsegalo obsežne pokrajine, kjer sem pasel njegove čede. Pogan se je zanimal za mojo preteklost, poznal je mojega brata in vedel, da me je hotel umoriti. Tako dolgo je sitnaril, dokler mu nisem navedel vzroka, zakaj me je zahrbtno napadel.

Pa čemu me vprašuješ? sem ga nekoč osorno zavrnil.»

«Zato, ker je bil tvoj brat Filip nekaj časa tudi moj jetnik,» je poudaril.

«Vedi me v njegov šotor,» sem ga poprosil. «Rad bi z njim govoril.»

«Pobegnij je,» mi je povedal. «Kar na skrivaj jo je popihal.»

«Zadišalo mu je moje imetje, katerega se bo polastil.» — Kesal sem se, čim sem to izgovoril, zakaj pogan je začel poizvedovati po mojem premoženju v domovini. Obljubil mi je prostost, toda ko je izvabil iz mene poglobitve podatke, tedaj mi je v zahvalo poostril jetništvo. Propad sovražne vojske mi je odprl njegova vrata, dospel sem na domačo zemljo in našel mnoge izpremembe. Slišal sem, da se klatijo po deželi ogleduhni, ki rujejo natihem proti knezu in iščejo pristašev za upor.

Nepoznan sem se pomešal med množico pod Orlovjem, ko so obešali ob kovačnici zločinca zaradi zavratnega umora. Iz različnih pogovorov sem doznal, da se je moj brat res šopiril na mojem gradu in zapravil, kar je moj oče trudoma pridobil. Zaradi ogromnih dolgov se je zatekel k čarodejstvu, kar mu je zamerilo cerkveno oblastvo ter ga je pozvalo na zagovor. Nenadna smrt ga je odtgnila zaslišanju in kazni, toda ljudstvo je pričelo dvomiti o umoru, vedno glasnejše so bile govorice, da se je graščak le umaknil v varno skrivališče. Tudi o čudežnem zdravniku so pričeli govoriti.

(Konec prli.)

SKS. Pristašem SLS ter NGZ izid volitev ni dišal, pa so se pritožili in tako se bodo občinske volitve ponovno vršile 1. aprila t. l. Pritožba se je utemeljevala s tem, da so bile občinske volitve baje prepozno razpisane. Upamo, da bodo takrat naprednjaki še bolj zmagali, in sicer složno na kmetsko-demokratski listi. Naprednjaki, v boj za svobodo!

KALOBJE. Človek bi si mislil, da je pri nas kraj miru in zadovoljstva, kakršnega ni najti na vsem svetu. Reči pa moramo, da je tudi tu mnogo klerikalnega nazadnjaštva. G. župnik se je izrazil ob svojem prihodu, da se ne bo vtikal v politiko, a je na svojo obljubo pozabil. Pristaši SLS hočejo imeti povsod nadvlado. Če dobijo od ljudstva nezaupnico, si na drug način pomagajo, odnosno hočejo pomagati do moči. Naprednjaki so bili pripravljene napraviti kompromis, katerega pa so klerikalci odklonili, ker so videli, da so tudi na kandidatnih listah izven liste SLS njihovi pristaši. List je bilo pet; vse so gledale na to, kolikor je bilo mogoče, da bi prišli razumni možje v občinski odbor. Gospodarska lista (I.) in združena (II.) sta izvojevali pet odbornikov, med njimi enega klerikalca. Lista SLS je dobila štiri odbornike, združena lista SLS in SKS sedem odbornikov (med temi so trije klerikalci). Ne boste se čudili, dragi čitatelji, če so pri takem rezultatu začeli klerikalci nositi glave pokoncu, češ, občinska uprava bo zopet v rokah SLS, ker se bo pač posrečilo pridobiti za SLS še enega od napredne strani. Pri županskih volitvah je bil hud boj. Kot najstarejši odbornik je imel predsedstvo prve seje g. župnik, ki je kmalu izprevidel, da ne bo šlo tako gladko. No, in res imamo župana iz svoje srede, moža, kakršnega je občinsko gospodarstvo potrebno. Tudi številni klerikalci nimajo prav nič proti njemu. Pri naših zaupnih razgovorih je bilo nekaj klerikalnih vohunov, kar pa nič ne škoduje. Klerikalcem pač ni lahko zaupati. Izvoljen je bil župan z osmimi glasovi proti sedmim. Slišimo govorico, da bodo razveljavili županske volitve, ker se klerikalcem preveč cedijo sline po županskem stoleu. Za danes dovolj! Mnogo sreče v novem vsem čitateljem «Domovine»!

SV. ŠTEFAN PRI ŠMARJU. Na novega leta dan smo pokopali posestnika in dolgoletnega cerkovnika g. Joška Dobrška. Njegov pogreb je pričal, da je bil mož zelo priljubljen. N. v m. p. — Naš g. župnik se že nad 1 mesec zdravi v celjski bolnišnici. Ta teden pričakujemo njegovo

vega povratka, ker se bo baje doma zdravil. — Na Novega leta je naš organist prenehal z orgljanjem, ker mu sedanji občinski odbor ni dovolil hoditi po beri. Pa to nas ne bo motilo, saj je dosti organistov, ki so brez službe. — Tukajšnja ljudska knjižnica zelo lepo napreduje. Ob nedeljah in praznikih se opazuje precejšen naval. — Vsem Svetoštetančanom srečno in veselo novo leto želi poročevalec.

ZIBIKA. Naša krajevna organizacija bo priredila v nedeljo 8. t. m. po pozni maši svoj članski sestanek pri g. Založniku v Zibiki. Spored sestanka bo: govor oblastnega tajnika iz Maribora, poročilo okrožnega tajnika, razgovor in debata domačinov ter slednjič fotografiranje članov. Vabimo vse naše člane, da se zagotovo udeležijo tega sestanka. Odbor.

ZETALE. Nabiranje novih naročnikov za «Domovino» že uspeva, toda pod težavnimi okolnostmi, ker imamo v g. župniku hudega politika, ki skoro vsako nedeljo in praznik pridiguje proti brezverskemu časopisju. Brezverski pa je njemu, seveda, vsak časopis, ki ne priznava zgrešene klerikalne politike. Kaj je njemu brezversko tudi to, da se napredni časopisi bore proti visokemu obdavevanju, ki ga moramo trpeti po klerikalni krivdi? Všeč ni g. župniku tudi naša organizacija SDS. Glede naše organizacije mu povemo, da si bomo poiskali zadoščenja pravnim potom, če nas ne bo pustil pri miru. Mi smo poštenjaki in se ne damo zmerjati, da smo proti veri in Bogu. Ubog siromak je pri nas g. kaplan, katerega so njegovi sobratje zatožili pri škofu. Zakaj pa? Morda zato, ker je bil parkrat v gostilni naprednjaka tajnika organizacije SDS g. Franca Svenška? G. kaplan je imel lepe pridige brez politike in ne vemo, kaj bi bil zakrivil zlega.

SPUHLJE PRI PTUJU. Nismo se še oglasili iz tukajšnje občine, pa vendar je prišla enkrat potreba, da tudi nekaj zanimivega izveste od nas. V nedeljo 11. decembra smo imeli tudi v tukajšnji klerikalni trdnjavi po dolgem času zopet enkrat občinske volitve ter smo se z dnevom volitev rešili hudega boja in nasilja, ki smo ga doživljali od strani nekaterih tukajšnjih klerikalnih priganjačev. Ker smo si tukajšnji zavedni posestniki upali postaviti svojo kandidatno listo, seveda, protiklerikalno, je to klerikalne mogotee silno razjezilo. Seveda so tudi oni postavili svojo listo ter začeli takoj najsilnejšo obrekovalno gonjo proti nam. Vendar so se zelo urezali, ko so

perokovali, da bomo dobili le en mandat ali največ dva, saj so ti gospodje dobili komaj pet glasov večine kljub temu, da so na dan volitev bežali s kolesi za svojimi volilci. Izid je bil naslednji: Naša lista kot prva je dobila 66 glasov, a klerikalna kot druga 71 glasov, tako da so dobili s petimi glasovi večine petega odbornika. Stirje naprednjaki proti petim klerikalcem že pomenijo nekaj!

SREDIŠČE OB DRAVI. Predsedstvo krajevne organizacije SDS želi vsem članom organizacije in somišljenikom stranke srečno, veselo in uspehov polno novo leto. Ob novem letu je čas za obnovitev naročnine naši «Domovini». Pozivamo vse člane organizacije, da to nemudoma storijo. Vsak pristaš naše stranke mora biti naročnik «Domovine», a ob novem letu mora pridobiti vsaj enega novega naročnika. Pripominjamo, da ima «Domovina» v Središču svojega stalnega dopisnika in bo tudi v novem letu prinašala novice ter poročila iz našega kraja, ki bodo zanimala širšo javnost. Zdravo! — Predsedstvo krajevne organizacije SDS v Središču.

OBREŽ PRI SREDIŠČU. (Smrtna kosa.) Dne 31. decembra je umrla pri nas gospa Ottilija Kovačičeva, žena tukajšnjega uglednega posestnika in občinskega svetovalca g. Andreja Kovačiča. Bila je skrbna gospodinja in dobra mati. Njena prenegla smrt vzbuja splošno sožalje. Še komaj 36 let stara je morala zapustiti svojega moža in majhne otročiče ter leži v preravi grob. Zalujočim ostalim naše iskreno sožalje, blagopokojnico pa bomo ohranili v častnem spominu!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Ker se sliši, da bo ukinjena dohodnina šele v letu 1929., smo radovedni, na kaki podlagi bo neki gospod klerikalci lovili volilne kroglice pri bodočih volitvah. Ali bo morda povedal, da se bo dohodnina letos še plačevala po sokrivdi SLS, katere poslanci v Beogradu niso glasovali za predlog Kmetsko-demokratske koalicije, naj se dohodnina odpravi že za leto 1928. Čas je že, da začnete misliti z lastnimi možgani. Ker sem že enkrat pri dohodnini, naj omenim, kako se plačuje ta davek. Na Vitanu so trije kmetje, ki plačujejo dohodnino v večjih zneskih napram onim, ki posedujejo več posestva z večjimi vinogradi. Ali je to prav? Zakaj morajo oni siromašnejši kmetje več plačevati? Če bodo klerikalci še dolgo na vladi, potem z bogom lepa Slovenija. Vedno večji so davki in ljudje se zaman izprašujejo, kako je to. Ljudje

Ivan Petrović:

Klic iz dalje

(Povest iz prejšnjih časov.)

(Dalje.)

Hartman je menil, da ju Danijelov pojav nikakor ni spomnil nobenega izrednega dogodilja iz njunega življenja, pač pa na šemast domislek, ki je pa le prešmest in vrhu tega preveč neznamen, da bi ga še enkrat ponavljala.

Ker pa grof le ni odjenjal, ampak vedno bolj in bolj silil v prijatelja, naj mu odkrijeta vzrok nenadne osuplosti pri obedu, je spregovoril Vilibald: «Kaj vas morejo skrite misli tujcev, ki ju je k vam privedel slučaj, tako močno zanimati? No, ker pa hočete vedeti, kaj sva doživljala, ko je vstopil stari Danijel, pa bodi! Samo poprej mi povejte, ali se vam ne bi zdelo za malo, naravnost fatalno, ako bi sodelovali pri uprizoritvi kakega dramatskega dela in morali v njem predstavljati zloben karakter?»

«Ako,» je smeje odvrnil grof, «ako je uloga sicer zanimiva in nudi priliko, da razvijem talent, kar je sicer pri lopovih navadno res, se ne bi in se tudi ne bi mogel baš braniti.»

«Potemtakem,» je nadaljeval Vilibald, «moj prijatelj Hartman je včeraj v šali menil, da so tu v starem, krasnem gradu zbrane vse glavne osebe Schillerjevih »Roparjev«, ki se tudi odigravajo v gradu. Manjkata le Herman in stari Danijel. Ko je torej pri pojedini res tak star služabnik z imenom Danijel —»

Vilibaldu je vzelo besedo, ker je opazil, da je strašna, mrtvaška belina prebarvala grofov obraz, da je omahnil in se je komaj še mogel vzdržati pokonci.

«Oprostita,» je spregovoril z drhtečimi ustni, «oprostita, gospoda, nekakšna omotica — nenadoma se čutim bolnega!» Mukoma je grof zbral vso moč in odšel iz sobe.

«Kaj je to? Kaj se godi tod?» pravi Hartman.

«Hm,» odvrne Vilibald, «zla pošast, zlodejstva! Mislim, da si imel prav, ko si omenil, da je zajec, ki tu tiči v grmu, huda žival. Ali teži grofa Franca res kakršnakoli krivda, ali pa je tako do smrti ranila njegovo srce misel na isto strašno Amalijino razmerje v Schillerjevih »Roparjih«, česar sem ga tako po nepredvidnem spomnil. — Moral bi bil molčati. Kdo pa naj bi bil tudi vedel —?»

«Vsekakor,» je prekinil Hartmana prijatelj, «vsekakor je grof moral biti užaljen, ko se je hipoma zagledal v vlogi tistega peklenškega bastarda. Že zaradi tega ne bi bil smel ti z resnico na dan, ampak bi bil moral kar precej navesti kak drug vzrok najinega začudenja. Sicer me pa prav nič ne veseli še globlje prodirati v tajno, ki vlada tukaj. Ker je moja rana že skoro čisto zaceljena, se mi zdi najbolj pametno, da prosiva starega grofa, naj naju dá jutri spraviti v kraj do prihodnje postaje.»

Nasprotno je Vilibald menil, da je bolje ostati še nekoliko dni, da Hartman popolnoma okreva in se ne bo treba batiti na potu poslabšanja in novih motnjav.

Prijatelja sta odšla v park. Ko se približata oddaljenemu paviljonu, zaslišata, kako v njem jezno govori možki, vmes pa stokanje ženske. Zdelo se jima je, da sta spoznala glas mladega grofa. Ko sta stopila čisto k vratom, sta razločno čula besede: «Neumnica, vem da se ti studim, ker te obožujem, ker vse moje bitje utriplje in živi zgolj tebi. — Njega pa nosiš v srcu, njega, prokletega, ki suje sramoto za sramoto na nas. Beži, preslepljenka, beži tja, poišči ga, malika svoje ljubezni! Čaka te v roparskem brlogu ali v temni ječi. — Ali ne, ne, prav temu peklenškemu vragu na kljub te ne izpustim iz svojih rok.»

«Lopov! Na pomoč! Na pomoč!» je glasno zavriščal ženski glas.

Vilibald je brez pomisleka udrl vrata. Grofica Amalija se je iztrgala mlademu grofu iz rok in zbežala naglo kakor preplašena srna.

«Ha!» krikne napram prijateljem grof z groznim glasom in njegove oči se bliskajo v divjem žaru, «ha, ravno prav prihajata! — Res, jaz sem Franc, — hočem biti, — moram biti — Jaz —»

Nenadoma mu je vzelo glas in s komaj slišno besedo: «Pomagača!» se je zgrudil na tla.

Najsi se je tudi zdel ves nastop prijateljem sumljiv in najsi sta bila prepričana, da je grof v svojem početju res podoben tistemu satanskemu podležu, sta vendar morala uvideti, da sta mu dolžna pomagati. Dvignila sta tedaj grofa, ga posadila v naslanjač, a Hart-

božji, ki jadikujete, da ni mogoče več živeti, ste sami krivi slabim časom, zakaj ste si pa izvolili take zastopnike, ki so sedaj na vladi in ki nas tako imenitno zastopajo. Bog jih živi! Kmet in delavec pa delajta, plačajta in molčita!

SV. ANTON V SLOVENSkih GORICAH. Pri nas so se vršile volitve župana 26. decembra. Dobili smo novega župana, naprednega gospodarja g. Alojzija Šafariča. Izvoljen je bil s štirimi glasovi proti trem. Občina je zopet v naprednih rokah.

POBREZJE PRI MARIBORU. Naša krajevna organizacija SDS bo imela v soboto 7. t. m. ob 19. uri v prostorih g. Toučiča svoj redni občni zbor, katerega se bo udeležil tudi narodni poslanec g. dr. Pivko, ki bo poročal o sedanjem položaju. Vabimo člane in prijatelje k lepi udeležbi.

SV. JURJ OB ŠČAVNICI. Na Silvestrovo je imelo tukajšnje Napredno društvo prireditev v gostilni g. Mat. Domajnka. Prireditev je izpadla za društvo finančno zelo dobro, kljub temu, da je neka gostilničarka priredila v svojih prostorih konkurenčni družabni večer. Priporočati bi bilo, da tega ne bi več delala, ker bi s tem odvrnila od sebe svoje dobre goste. Druga ni nič novega. Le to še omenjamo, da se bije boj za županski stolček.

SV. BARBARA V HALOZAH. Občinske volitve so po tukajšnjih občinah izpadle tako, da ima napredna stranka splošno večino. Občina Sv. Barbara je imela sedem skrinjic. Od 170 volilnih upravičencev je oddalo glasove 122, od teh 86 glasov za napredne liste. Volitve župana bi se imele vršiti na praznik sv. Štefana, a se zaradi priziva iz občine Paradiž niso mogle vršiti ne pri Sv. Barbari ne v Paradižu. Pač pa so bile volitve župana občine Gradišča, pri katerih je postal župan naprednjak g. Ivan Emeršič.

IVANJCI. Dolgi zimski večeri so in zato prav pridno prebiramo knjige. Pred kratkim mi je prišla v roke dr. Mencingerjeva povest «Čmokalzar in Ušperna». Kaj takega pa še ne! Smejal sem se, da so me zalivale solze. Najbolj mi je ugajal konec zadnje odstavka v IV. poglavju, stran 91., vrsta 10., ki se glasi: «In Macafizelj je povedal, da je pripravljen zraven iti in ukradene reči spraviti. Da je tatvine deležen, tudi nihče ne bo sumil; saj je na glasu poštenega, pobožnega moža in pri zadnjih občinskih volitvah ga je obče zupanje sosedov posadilo celo v občinski odbor in

v krajni šolski svet. Srečen uspeh brez hudih nasledkov je tedaj gotov.» — Kajne, g. urednik, kako ga je znal dr. Mencinger «pogruhtati»!

RADOSLAVCI. Dobro poznani možak je skoval dopis v «Kmetški listi», v katerem napada Komarovega Mihaleka iz Črne luknje in pravi, da je grozno agitiral za SDS. Dalje piše, da on ni iz Črne luknje in da bo sedaj on prevzel motiko in kramp v roke, da bo cesle popravil in moste betoniral. Vprašamo, kaj brigata dopisnika Mihalek in njegova agitacija. Ali ni sramota, da se naprednjaki sami med sabo koljejo? Dopisnik naj rajši sam vzame v roko motiko in naj ne mlati prazne slame. Dalje piše, da Mihalek nima rad SKS. Kako, za Božjo voljo, bi Vas naši pristaši imeli radi? Pomnimo še na tisti shod, ki ste nam ga razbili s klerikalci. Menda se še spominjate besed nasproti našemu govorniku: «Kaj nam bo siromak govoril?» Vedite pa, da imamo enake pravice kmetje, želarji in delavci. Zgodi se pa tudi nasprotno: da nas kdo namesto s siromaki zmerja s frakarji. Kako se to sklada? Pozivamo vse naše trezne naprednjake, da gredo po vzgladu naših voditeljev obih naprednih strank in da skupno delamo. Pozabimo na prazne spore.

SEJANCI PRI SV. TOMAZU. (Smrtna kosa.) Umrl je nenadne smrti kmet g. Jakob Gasparič. Zvečer je bil še zdrav, a zjutraj so ga našli mrtvega v postelji. Bil je skrben gospodar. Naj v miru počiva!

STARA NOVA VAS NA MURSKEM POLJU. Tudi pri nas so bile 4. decembra občinske volitve. Prvič se je v naši občini vložila napredna lista. Že ko so nekateri naši dični klerikalci samo malo slišali o tem, da se pripravljajo napredna lista, jim je zaprlo sapo. Napredna lista je bila takoj sestavljena in prva vložena. Naši klerikalci pa so še kandidato iskati. Agitacija in pritisk od strani klerikalcev sta bila huda, a vseeno ni nič pomagalo. Napredna lista je dobila 24 glasov in dva odbornika, ostalih pet pa klerikalci. Ta izid je nekega gospoda tako razburil, da je hotel demokrate kar pohrustati. Temu gospodu nujno svetujemo, naj se pomiri, ker bo pri prihodnjih volitvah naša lista tako sestavljena, da tudi njega ne bo več v občinskem odboru. Tisti klerikalec, ki je vrgel kos zemlje v prvo skrinjico, bi mnogo bolje napravil, če bi kruh pojedel, kar bi mu gotovo ne škodovalo. Poleg kosa zemlje je možak vrgel v prvo skrinjico tudi hrastovo kroglico. Za

nas to ni sramotenje, pač pa je to sramota za onega klerikalca, ki svoje spoštovanje in ljubezen do bližnjega pokazuje na tako grd način. Mi nismo hoteli nobenega sovražstva, hoteli ste ga pa Vi, kar so izpričevali dopisi v «Slovenskem Gospodarju».

BANOVCi NA MURSKEM POLJU. Dne 4. decembra so se vršile občinske volitve. Mislili smo, da bodo mirne kakor prejšnja leta. Pri občinskih volitvah še nikdar nismo imeli strank, pač pa sta imeli volilni boj vasi Banovci in Grlava. Sedaj pa so klerikalci naredili svojo listo ter so začeli nesramno gonjo proti nasprotni listi. Imenovali so jo brezversko, ker so bili kandidati pristaši iz SKS, SDS, a tudi iz SLS. No, na nekatere svoje mlade agitatorje ne smejo biti preveč ponosni. Nas so razkričali povsod za najhujše brezverce. Kdo pa je brezverec? Gospodje klerikalci, le pomislite malo! Kdo je začel z grdimi, nepodpisanimi pismi? Kdo je na poštene hiše pribijal nesramne plakate? Banovčani, posebno oni, ki je razrušil lepo banovsko slovo, roko na srce in pomislite, da se mir v našo vas ne bo vrnil nikdar več. Mi, ki nas imenujete brezverce, nismo tega krivi. — Banovčan.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

MEŠANICA VINSKIH TRT.

Če pregledujemo naše kmetijske vinograde po Dolenjskem, najdemo v njih najrazličnejše trte. Kar je prišlo našim vinogradnikom v roke, to so sadili in cepili. Naravna posledica takega početja je bila, da se nabijajo po naših vinogradih dobre in slabe sorte, belo in črno grozdje, vse pomešano. Nadaljnja posledica takih nasadov so potem mešana vina različnega okusa in različne vrednosti. Manjka jim tiste enotnosti v značaju, ki je potrebna za dosego boljših cen in lažje prodaje. Za vinograde nismo imeli nobenih smernic ne za najboljše sorte ne za razmerje, v katerem bi jih kazalo saditi. In tako smo sadili in cepili vse mogoče, dokler ni bil vinograd gotov in pocepljen.

Po naprednih vinskih deželah nimamo take mešanice raznih sort kakor pri nas. Tam imamo le nekaj sort, ki so pa zato povsod razširjene, in

man mu je natrl čelo z močnim špiritom, ki ga je navadno nosil s seboj.

S težavo si je grof opomogel. Prijel je oba, Hartmana in Vilibalda, za roko in spregovoril z glasom, polnim najglobljega, srce trgajočega gorja: «Prav imata! — Morda se v kratkem tu odigra prav tako grozna žalost kakor ona, ki so vaju spomnila nanjo imena v naši hiši. — Da, jaz sem Franc, ki ga Amalija črti! — Toda pri Bogu, pri vseh svetnikih, ne tisti zavrženi, čigar lik je bil vzrastel pesniku iz samega pekla. Ne, samo nesrečnež, ki ga je zgrabila zla usoda, ga posvetila najbolj skeleči in mukepolni smrti — in ta usoda je neizbrisno vtisnjena v njegove lastne prsi. — Ostavita me in pričakujta me v svoji sobi!»

Čim sta se prijatelja vrnila, je res kmalu za njima prišel v sobo tudi grof Franc. Zdelo se je, da si je čisto opomogel in se docela obvladal. Povzel je s tihim, mirnim glasom: «Slučaj vama je dal pogledati v prepad, kjer bom poginil brez rešitve. Ne rečem, da sta bila nepremišljena. Ne, ista mrka usoda, ki grozeče visi nad menoj, ista vaju je nagnala, da sta me opozorila na izredno sličnost med razvojem v naši hiši in v oni strahotni žalostigri, ki nanjo jaz, pa najsi je še tako zelo na člani, nisem nikoli mislil. Bilo mi je, kakor da sta mi podala ključ do strašne skrivnosti, ki naj bi se mi odprla. Ne slučaj, nikakor ne, temveč le tista mrka usoda vaju je pripeljala semkaj, da me pahneta v prepad. Kako sta me vzrok vajine osuplosti pri mizi in vse pojasnilo o tem duševno strla, tega gotovo nista mogla prezreti. Izvedita sedaj še več in osup-

niša še bolj spričo zagonetnega delovanja vladajočega duha! V resnici imam namreč starejšega brata, ki mu je ime Karel. Toda ta Karel ni oni strašni ali resnično veliki roparski poglavar — nikakor ne. Težko, zelo težko mi je govoriti o sramoti, s kakršno je omadeževana naša hiša. Ali to, kar se je bilo pravkar zgodilo pred vajinimi očmi, me silni, da moram. Trdno pa zaupam v vaju, da ohranita vse, kar vama razkrijem, kot globoko tajno zase. Že v rani mladosti je kazal Karel, čigar rast je bila izredno lepa, prav zelo odlične duševne sposobnosti. V vsem, kar je počel, je celo blestela genialnost. Tem strašneje je tedaj bilo, ko se je prav tako zgodaj pojavilo v njem izrazito nagnjenje k hudobijam in vsakovrstnim razuzdanostim. To je bilo naši hiši, našim slavnim prednikom tako tuje, da je hotel moj oče smatrati to za prekletstvo kakega strahotnega dejanja. O Bog! Rekli so, da je Karel, prvorojenec, sad grdega greha, ki mu je bila podlegla moja mati. Tudi Amalija se ima baje zahvaliti za svoje rojstvo podli prevari, ki je pahnila od blazne ljubezni v zločin zapeljani ženski v objem moža, ki ga je nekoč ljubila moja mati, a ga je morala žrtvovati za — mojega očeta. — Vidita, da bi imel tu temeljit psiholog dovolj prilike za pojasnjevanje. Vendar nočem nobenega od vaju smatrati za takega. Naj zamolčim nepregledno vrsto zločnosti in zločnosti, ki je v večno muko očetu omadeževala Karlovo bivanje na neki tuji univerzi. Slednjič se je posrečilo očetu, da mu je preskrbel vojaško službo. Prijadral je do kaptana. Odšel je na vojno. Tu — je okradel

vojno blagajno, pa so ga sramotno degradirali in zaprli v trdnjavo. Pobegnil je in nič več nismo slišali o njem. Pred nekaj časom sem dobil pismo, da je iz zanesljivega vira znano, da je bil sramotno degradirani grof Karel C. kot poglavar roparske tolpe v Alzaciji ujet in bo v kratkem usmrčen. Poskrbel sem za to, da oče nič ne izvemo o tem in da niti nič ne more izvedeti; kajti ta poslednji udarec bi ga na mestu ubil. In tega zavrženca ljubi grofica, ljubi z brezmejnimi, blaznim ognjem. Dvanajst let je bila Amalija stara, ko je zapustil Karel rodni krov, kamor je bila sprejeta nečakinja, ki je bila brez očeta in brez matere. Ali se vam zdi mogoče, da tak otrok vzplamti v tolikšni ljubezni, da more prevzeti ta ljubezen, neugasljivi plamen, vse njeno bitje? Satanska tajna je ta ljubezen. Peklenska groza me često spreletava, kadar zagledam Amalijo, v žalost in bol potopljeno, kako jo grizejo muke hrepenenja, ki brezstidno zasmehuje vse, kar bi se utegnilo imenovati krepost in devištvo. Hočeta izvedeti še o meni samem? No, z enakim ognjem, z vso isto blaznostjo, s kakršno ljubi Amalija zavrženega brata, o — popolnoma tako sem ljubil jaz, ko sem bil komaj dozorel v mladeničja, tega dvanajstletnega otroka. Ko sem postal starejši in me je ona zavrgla, sem upal, da lahko premagam strast, ki mi mora postati pogubna. Izdal sem jo vsem mamljivim sladkostim sveta. Prepotoval sem Francijo, Italijo, toda njena slika — njena slika: čim sem mislil, da je obledela, se je zopet zasvetila vselej v novem sijaju! Smrten strup je prekipel v moji duši! Nikjer miru, nikjer

sicer v čistih nasadih, namreč vsaka sorta zase. Tako imajo Nemci v svojih slovečih vinogradih ob Renu le svoj nemški rizling, silvanec in traminee, tedaj tri sorte, ki jim dajejo sloveča renska vina.

V tem pogledu bo treba tudi pri nas preuredbe v novih vinogradih. Omejiti se bo treba na manjše število sort, v glavnem na take, ki so se do sedaj po naših krajih najbolj obnesle. Dosegli bomo na ta način, da se bodo naši dosežani pridelki izboljšali, in drugič, da bomo pridelovali bolj zenačena vina z značilnim ali tipičnim okusom. Pospesjevali bomo s tem večji in boljše pridelke in dosegli s tem tudi boljše vinsko trgovino in boljše cene. Za razne vinske lege bo treba tudi pri nas sestaviti primerne trsne sortimente, kakor so jih vpejali tudi po drugih deželah.

Najlepša prilika za to se nam bo nudila sedaj, ko bomo začeli naše ostarele vinograde obnavljati. Pri tej obnovi je poleg vprašanja po primerljivih ameriških podlagah najbolj važno vprašanje, katere sorte cepljenk je izbrati za nove nasade. Prava sorta na pravo mesto, to mora biti geslo pri obnavljanju naših vinogradov! V tem pogledu ne smemo zaostati za našimi sadjarji, ki sestavljajo danes tudi najbolj prikladne sadne izbore za različne lege. Je le škoda, da smo v zadnjih letih izgubili naše najboljše vinarske strokovnjake, ki bi nam bili s svojimi bogatimi izkušnjami lahko veliko koristili pri tem delu.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo

Ob izredno veliki udeležbi zastopnikov združnic iz ljubljanske in mariborske oblasti se je vršil v sredo 28. decembra 1927. v Ljubljani v veliki dvorani Uniona redni letni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.

Predsednik g. Ivo Sanein je po predlaganju brzojavnega pozdrava naših kmetovalcev kralju Aleksandru, kar je bilo z navdušenjem sprejeto, podal poročilo o dogodkih in vprašanjih, ki so bili v zadnjem času za kmetijstvo najvažnejši. Pozdravil je pogodbo prijateljstva med Jugoslavijo in Francijo, nakar se je dotaknil trgovinskih pogajanj s Francijo in Avstrijo. Našemu vinogradništvu grozi velika nevarnost, če so resnične vesti, da so bile dane velike ugodnosti uvozu francoskih vin v Jugoslavijo. Pri pogajanjih z

Avstrijo pa so ogrožene koristi naših živinorejcev. Dalje je razpravljal o davčni preobremenitvi in je zahteval takojšnje izenačenje neposrednih davkov v vsej državi.

Na predsednikov predlog je občni zbor soglasno in z viharim odobravanjem sprejel resolucijo proti okrnitvi ljubljanskega vseučilišča.

Občni zbor je dalje protestiral proti nameravanemu prenosu višje poljedelske in gozdarske šole iz Zagreba v Beograd, proti ukinjenju živinozdravniške visoke šole v Zagrebu ter je na predlog poslanca Puelja sprejel soglasno tudi protest proti nameravanemu ukinjenju srednje kmetijske šole v Mariboru.

Tajniško poročilo je podal g. inž. Rado Lah, nakar so se vršile dopolnilne volitve, ker je nekaterim funkcionarjem potekla funkcijska doba. Dosegel se je v odboru družbe med zastopniki posameznih političnih skupin kompromis in so bili izvoljeni: za bivše Spodnje Stajersko: Evgen Jare, Alojzij Supančič in Ivan Vrhnjak; za bivšo Krajsko: Alfonz Mencinger, Fran Hočevar, Fran Trček in Josip Černe; za bivšo Koroško: Ivan Hribernik.

G. Lovro Petrovar je poročal nato o predlogu glavnega odbora družbe glede poviševanja trošarine na alkoholne pijače. Predlog, da se omeji dosedanje neenako obremenjevanje vina in žganja, da se določi meja za doklade na trošarino in da se izda razmeram primeren vinski zakon, je bil soglasno sprejet.

Glede na člen 69. novega finančnega zakona, ki se nanaša na omejitev prometa z nepremičninami v pasu 50 kilometrov od meje, je na predlog g. Petrovarja občni zbor soglasno sklenil, da se družba obrne s prošnjo na pristojna ministrstva, naj bi ta člen veljal le za inozemce. Soglasno je občni zbor sprejel tudi Petrovarjev predlog o zaščiti našega vinogradništva proti olajšavam uvoza vin iz inozemstva.

Občni zbor je soglasno in z odobravanjem vseh zastopnikov imenoval kmetijskega svetnika gosp. Viljema Rohrmana za častnega člana družbe. G. Rohrman je znan neumoren delavec na kmetijskem polju ter je med prvimi kmetijskimi strokovnjaki v Sloveniji. Upravičen sloves uživa tudi kot pisatelj kmetijskih knjig in kot urednik «Kmetovalca».

Nekaj opomb k vinski razstavi v Ptuju

Kakor je znano, se trudijo merodajni krogi, da bi priredili za mariborsko oblast 15., 16. in 17. t. m. v Ptuju vinsko razstavo, spojeno z vinskimi sejmom. Čuti je pa glasove, da letos taka razstava ni potrebna, češ, letošnja kakovost pri malih razpoložljivih množinah jamči za lahko oddajo.

Mislimo, da je baš v letih z dobro kakovostjo primerno, prirediti vinske razstave, kajti te se ne prirejajo samo v svrhu dosege trenutnega učinka, ampak one naj učinkujejo tudi v poznejših letih. To pa se doseže tem temeljiteje, čim boljša je kakovost v razstavnem letu in čim velikopoteznejša je prirediteljev. Presežek propagandnega uspeha v takih letih pride v dobro manj ugodnim časom, v katerih bo spet govora o vinski krizi.

To naj vpoštevajo vsi oni, ki mislijo, da je nepotrebno udeležiti se letošnje vinske razstave. Zabavljanje in jadikovanje v časih slabe prodaje, češ, nič se ne stori za reklamo za naše vino, je brez vrednosti za uspeh, ako se nočete posluževati prilik za sodelovanje, kadar se nudijo.

Ker služi vinska razstava tudi reklami za bodočnost, bi moral vsak, tudi oni, ki nima letos vina naprodaj, po možnosti sodelovati. Par steklenic vina, ki jih je treba v ta namen žrtvovati, je prirediteljev vendar vredna. Razen tega je dana možnost za pridobitev odlikovanj; delile se bodo zlate, srebrne, bakrene kolajne in diplome ter razno vinarsko orodje.

Vinogradniki, vinska razstava se prireja za vas, za vsakogar in vse, najmanj pa za prireditelje, ki polagajo ves svoj čas in trud v to delo, da bi rodilo zaželjeni uspeh, ki si pa bodo v bodoče dobro premislili prevzeti zopet skrb za zadevo, za katero kažejo najmanj umevanja oni, ki bi jim bilo to najbolj potrebno. Še je čas za prigašenje k udeležbi na razstavi.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Položaj in cene na tržiščih brez bistvenih sprememb. Kupčija nikjer posebno živahna.

ZIVINA. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile naslednje cene za kilogram žive teže: debeli voli so se prodajali po 7-75 do 8 Din, poldebili

pokoja, kakor nočna ptica vedno v ožjih in ožjih krogih obletava plamen in se ji naposled v žaru lastnega hrepenenja odpre grob, tako sem se jaz, s trdnim sklepom, da je nočem nikoli več videti, vedno iznova bolj in bolj bližal Amaliji, dokler se nisem, le navidezno očetu na voljo, vrnil na grad. Moj oče vidi mojo muko. Amalijino nevredno nagnjenje se mu studi. Tudi upa, da njeno zbegano srce naposled ozdravi — brezupna nada! In vendar! Dasi sam sebe smatram za blaznega, ne morem odjenjati od nje, ki v mojem bitju živi in moje bitje uničuje. In vendar! V vsej tej neprestani, brezimni muki me ni še nikdar tako razdejaló líki peklenske misli, nego v tistem usodnem trenutku, ko sta mi razgrnila préd očmi strašno sliko one žaloigre in ko sem potem Amalijo, meneč, da je v svoji sobi, našel samo v paviljonu. Vsa sila najbolj goreče ljubezni se je vzdramila v meni in njej se je pridružil divji bes obupa. Zdaj je minilo. S silo se odtrgam. O izbruhu nove vojne govore — jaz pojdem.»

(Dalje prih.)

Njegova tolažba.

Oče je presojal sinkovo izpričevalo in dejal ogorčeno: «Kaj se prav nič ne sramuješ, da si med vsemi tridesetimi učenci najslabši? Ali si moreš misliti kaj slabšega?»

Sinko: «To pač še ni najslabše.»

Oče: «Zakaj?»

Sinko: «Še slabše bi bilo, če bi razred štel štirideset učencev in bi med vsemi štiridesetimi bil najslabši...»

Nikolaj Gogolj-, posl. G. Strniša:

Božična noč

(Dalje.)

Takoj, ko je Soloha prilezla iz peči in si uravnala obleko, je kot skrbna gospodinja jela snažiti in pospravljati. Samo vreče oglja je pustila pri miru; Vakula jih je prinesel, naj jih sam odnese. Vrag se je, preden je zletel v dimnik, slučajno ozrl in videl, kako se bliža kočnik Čub s kumom pod roko. Ta hip je že hušknil iz dimnika, jima zletel čez pot ter pričel od vseh strani nametavati ledene in snežene gruče. Takoj je nastal snežen metež. V zraku se je belo zameglilo, snežinke so začele pretiti peščem, da jim zamotajo oči, usta in ušesa. Tedaj je hudič spet zbežal v dimnik, trdno prepričan, da se Čub in kum vrmeta, naletita na kovača ter ga tako sprejmeta, da mu za dolgo poide veselje, vzeti v roke čopič in slikati žaljive karikature.

Res je jel Čub takoj, ko se je dvignil snežen prah naravnost v obraz, obžalovati, da je šel od doma. Klobuk je potisnil globlje na oči ter jel častiti sebe, kuma in vraga s samimi psokami. Sicer je pa bila vsa ta jeza samo navidezna. Veseil se je sneženega meteža. Do Djaka bi imela še osemkrat tako daleč, kot sta prišla. Torej sta se obrnila. Veter jima je vlekel v hrbet, pa v tem vrtinčastem metežu nista mogla razločiti ničesar.

«Stoj, kum, zdi se mi, da nisva obrala prave poti,» pravi Čub čez kratko. «Nobene kočje ne vidim. Kakšen metež, zavij malo na stran, kum, morda najdeš pot, jaz bom pa

tačas stikal v tej smeri. Sam vrag naju je premotil, da se potikava v takem vremenu okoli. Ne pozabi glasno zakričati, če najdeš pot. Oh, kakšen kup snega mi je hudič puhnil v oči.»

Nobene poti ni mogel najti. Kum je vesljal dalje. Ko se je obrnil na stran, je v svojih visokih škornjih kolebal sem in tja, dokler ni pal naravnost v krčmo. Te najdbe je bil tako vesel, da je na vse pozabil, mirno otresel sneg, ni malo se brigajoč za kuma, ki ga je pustil na cesti. Čubu se je med tem zazdelo, da je našel pot. Obstal je in kriknil na vso moč, toda opazil je, da se kum ne prikaže in sklenil se je sam napotiti dalje. V kratkem času je tudi opazil svojo hišo, pred njo in na strehi so ležale snežene plasti. Tolkel je z zamrzlimi rokami ter jel udarjati na vrata in glasno klicati hčer, naj mu odpre. «Kaj hočeš?» ga sirovo nahruli izstopivši kovač. Čub spozna kovačev glas in se nekoliko umakne.

«E, to ni moja hiša,» si pravi, «v moji kočii nima kovač ničesar iskati; če jo pa natančneje pogledam, kovačeva tudi ni. Čigava naj pač bo? Nisem je spoznal. To je vendar kočja šepastega Levčenka, ki se je v kratkem oženil z mladenko. Samo njegova hiša sliči moji. Zato se mi je zdelo tako čudno, da sem tako hitro doma. A Levčenko pač sedi zdaj pri Djaku, to je izvestno, kako torej pride kovač semkaj? ... He, he, he. Med tem pač obišče njegovo mlado ženo. Tako je, lepa reč! Zdaj vse razumem.»

«Kdo si in zakaj lažiš okoli tujih vrat,» krikne kovač še strože in stopi bliže.

«Ne, ne povem mu, kdo sem,» si misli Čub, «sirovina bi me še pretepel,» zato nadaljuje s

voli 7-25 do 7-50 Din, plemenski voli 5-75 do 6 Din, bikli za klanje 8 Din, klavne krave, debele 5-75 do 6-25 Din, plemenske krave 5-50 do 6 Din, krave za klobasarje 3-50 do 4-25 Din, molzne in breje krave 5-25 do 5-75 Din, mlada živina 7 do 7-75 Din. Mesne cene: govedina 10 do 18 Din, teletina 17-50 do 22-50 Din, svinjsko sveže meso 17-50 do 27-50 Din.

HMELJ. Kupčija na inozemskih tržiščih mirna. V Z a t u se plačuje tamošnji hmelj po 1800 do 2150 češkoslovaških kron za 50 kg (60-50 do 72-20 Din 1 kg), dočim se je srednji transitni (tudi jugoslovenski) hmelj kupoval po 600 do 1000 češkoslovaških kron za 50 kg (20-20 do 33-60 Din za 1 kg), prvovrstni pa po 1200 do 1450 češkoslovaških kron za 50 kg (40-30 do 48-70 Din za 1 kg). V N ū r n b e r g u se je plačal jugoslovenski hmelj po 70 do 200 mark za 50 kg (10 do 54 Din za 1 kg).

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je zadnje dni dobilo v valutah:

1 ameriški dolar za 56-20 do 56-40 Din;
dne 3. t. m. pa v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 799-65 do 802-65 Din;
100 nemških mark za 1351-50 do 1354-50 Din;
100 madžarskih pengov za 994-50 do 997-50 Din;
100 italijanskih lir za 298-95 do 300-95 Din;
1 ameriški dolar za 56-53 do 56-78 Din;
100 francoskih frankov za 223 do 225 Din;
100 češkoslovaških kron za 167-60 do 168-40 Din.

Sejmi

7. januarja: Petrovče.
9. januarja: Videm (okraj Litija), Zirovnica, Nova cerkev, Šmarje pri Jelšah.
10. januarja: Metlika, Maribor (za goveda, konje, ovce in koze).
11. januarja: Planina (okraj Brežice), Ljutomer (za živino).
14. januarja: Verače.

Kratke vesti

— Obvezno zaznamovanje (signiranje) hmelja. Na podlagi zakona o varovanju industrijske svojine je ministrstvo za kmetijstvo in vode v spo-

razumu z ministrstvom za trgovino in industrijo izdalo pravilnik o obveznem zaznamovanju (signiranju) hmelja, namenjenega za izvoz. Zaznamovanje se bo vršilo ob izvozu potom posebnih znakov. S tem bo boljši hmelj ločen od slabšega in se bodo cene pravičneje razvijale. Na ta način bo lahko zlasti savinjski hmelj pridobil v inozemstvu na slovesu. Potrebno pa bo, seveda, sedaj mnogo bolj paziti na pravilno obiranje, sušenje in spravljanje hmelja. Povejmo si zopet enkrat veliko resnico, da je poleg vsega drugega krivo slabim cenami tudi slabo sušenje po prirodi sicer prvovrstnega savinjskega hmelja, predvsem goldinga. Po pravilniku o zaznamovanju bodo morala vsa hmeljarska društva v naši državi prijaviti znake za svoje hmeljarske okoliše (kot skupne žige) pri upravi za varovanje industrijske svojine v Beogradu. Če v kakšnem hmeljarskem okolišu obstojajo razlike v kakovosti hmelja iz posameznih krajev, mora biti ta razlika v kakovosti označena v skupnem žigu dotičnega hmeljarskega okoliša.

— Kožni sejem v Ljubljani se bo pričel dne 23. t. m. ob osmih zjutraj na prostoru Ljubljanskega velesejma. Tega dne dopoldne se bo kupovalo in prodajalo na drobno, zlasti pa bo Lovska zadruga, oziroma «Divja koža», prevzemala od zamudnikov v komisijo kože vseh vrst. Sprejemanje kož pa se bo brezpogojno zaključilo tega dne opoldne. V tem času je tudi ogled posameznih partij kož, pripravljenih za dražbo. Popoldne ob 15. pa se bo začela dražba kož v sortiranih partijah. Prihodnjega dne 24. t. m. bo obračun s kupci in oddajale se bodo kupcem izdružene kože. Kdor ima kože divjih živali, naj jih takoj pošlje na naslov «Divja koža», Ljubljana, velesejem. Če mu ni kaj znano, naj istotam zahteva pojasnila, ki jih dobi brezplačno z obratno pošto.

BELEŽKE

+ O davkih piše «Domoljub» prav malo, in še to prav previdno. Zaradi lepšega, odnosno zaradi tega, da bi se videla nesposobna klerikalna politika lepša, laže, da so poviševali davke žerjavovci, ko so bili v vladi. Vemo pa, da so se davki povišali najhuje takrat, ko je vladal s klerikalno podporo režim Markovega protokola. Prav

tako vidimo sedaj, da se izenačenje davkov zavlačuje in da so baš klerikalci popolnoma sami potom ljubljanske in mariborske oblastne skupščine naložili izmозgani Sloveniji še za okrog 50 milijonov novih (oblastnih) davščin. Mar bi bili klerikalci izposlovali od vlade zadostne prispevke za posle, prevzete od države! To naj bi bili storili in bi ne bilo treba uvesti tako visokih oblastnih davkov, doklad in taks. Tudi so klerikalci v Beogradu glasovali proti odpravi dohodnine že v letošnjem letu. «Domoljub» piše v tem zmišlu, da je bilo to nemogoče, ker bi z odpravo dohodnine izgubila davčna blagajna nenadoma 280 milijonov dinarjev, ki bi se morali iskati drugod, morda pri tistih, ki bi jih še težje plačevali kakor oni, kateri plačujejo sedaj dohodnino. To je samo izgovor v silo! Mar bi bili skušali klerikalci doseči to, da bi tudi Srbija in Crna gora plačevali enake davke kakor pri nas. Naj bi se že za letos izenačili in porazdelili vsi davki enakomerno po državi, pa bi od Slovenije odpadlo nekaj težkih bremen na ramena onih, ki že vsa povojna leta plačujejo neznanne državne davke. Izenačenje davkov, ki se po sokrivdi klerikalcev zavlačuje, bi ne pozvračilo nikakega primanjkljaja, nego samo pošteno porazdelitev davčnih bremen. Saj bi se to že zgodilo, ako bi klerikalci ne plesali po

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Radio Balsamika

Beograd

Kosovska ulica 43.

Vaša reklama v listih ni samo reklama, ker Vaše zdravilo Radio Balsamika v resnici zelo dobro deluje. Evo primera: Moj sluga ni mogel niti stati na nogah, zaradi tega tudi ni mogel opravljati službe. Po uporabi dveh steklenic Vašega zdravila pa je popolnoma ozdravil in lahko brez bolečin opravlja svoje delo. Prosim Vas, da mi pošljete takoj še eno steklenico za mojega soseda.

Radosav S. Radulović, učitelj.

Margare-Prilep, 1. decembra 1927.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izaluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. I. Rahtlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43. 292

spremenjenim glasom: «Dragi moj, za zabavo vam pod oknom nekaj zapojem.»

«Vrag te vzemi s tvojim petjem.» krikne Vakula jezno. «Kaj še stojiš tu? Hitro se poberi, ali slišiš?»

Čub bi se bil že sam poslužil tega pametnega predloga, a jezilo ga je, da bi moral ubogati kovača. Kakor bi ga vzpodbujal slabi duh in ga silil v prepir, je nahrulil kovača: «Čemu pa gobeždaš, kolednico hočem zapeti in basta!»

«E, kdor ne poslušaj, naj okuša.» ta hip že začuti Čub bolečino zaradi udarca na pleča.

«Ti pričinjaš torej s tepežem,» nadaljuje Čub in se spet malo umakne.

«Kar naprej,» zavpije kovač in ga oplazi v drugič.

«Kaj počenjaš,» krikne Čub, njegov glas je razodeval bolečino in gnev, a tudi strah. «Ne tepeš se za šalo, kakor vidim, in bolečine mi prizadevaš.»

«Proč, proč,» krikne kovač in zapre vrata vrata.

«Glej, glej, kako se dela pogumnega,» pravi Čub, ko se čuti samega. «Kakšen gospod! Ti pač misliš, da ne najdem sodnikov. Ne, goLOBček, najdem sodnika, naravnost h komisariju pojdem. Ti me boš šele spoznal! Jaz se ne oziram na to, da si kovač in slikar. Pregledati si moram rame in hrbet, gotovo imam polno modrih lis. Hude bolečine čutim. Čakaj, čakaj seme čarovnice. Premrzlo je, zdaj pač ne morem sleči kožuha. Vrag vzemi tebe in tvojo kovačnico! Jaz ti že zaigram. Ti, ničvrednež! Pa kaj mi pride na um, zdajle ga pač ni doma... Soloha je sama... hm, ... saj ni daleč

od tukaj, tja grem, ta čas naju ne bo nihče motil. Morda pojde... Prokleti kovač, pošteno me boli!»

Čub se počoha po hrbtu in napoti v nasprotno stran. Prijetnosti, ki ga čakajo pri Solohi in ki si jih je v duhu predočil, so blažile nekoliko njegovo bolečino in mu vlivale neobčutnost v rezkem mrazu, ki ga je razodevalo glasno škripanje snega na cestah, katerega ni niti prepilo živžiganje vetra. Plesoče snežinke so mu namilile brado in brke bolj umetno nego marsikak brivec, a za nos ga je brezobzirno pograbil oster mraz. Pa kljub temu je tu in tam zasijal polzadovoljen izraz na obrazu našega kozaka. Če bi mu ne bil slepil oči sneženi metež, bi se moglo razločno opaziti, kako je Čub včasih obstal, si popraskal hrbet in zagodel: «Vražji kovač, dobro je udaril», na kar je nadaljeval svojo pot. Tedaj, ko se je vrag, spreten skakač, z repom in kozjo brado pognal iz dimnika in spet nazaj, mu je visela ob strani na jermenu nekaka potna torba. V to torbo je vtaknil ukradeni mesec. Slučajno se je odprla, ker se je jermenček pri peči zataknil. S tem se je mesec brž okoristil, zletel skozi Solohin dimnik in splaval na nebo. Zemlja je zopet zažarela v jasni svetlobi, sneženi metež je izginil, kakor bi pihnil in sneg je lesketal liki prostrano srebrno polje ter se razkrajal v migljajoče kristale. Mraz je popustil. V skupinah so se pojavili mladi fantje in dekleta z vrečami na ramah, zadonele so pesmi, hiše so obstopili koledniki. Čarobno je sijal mesec. Ni moči izraziti, kako prijeten občutek navdaja človeka tako noč med tropo bihitajočih in pojočih deklet ter mladih fan-

tov, pripravljenih na vse mogoče domislice in neumnosti, kakršnih se sploh zamore spomniti človek samo tak čas. Pod debelim kožuhom je toplo, lica zaradi mraza še bolj žare. Skupina deklic z vrečami vdere v Čubovo hišo ter obkopi Oksano. Ropot, smeh in pripovedke omamijajo kovača. Odvezale so vreče in se čudile ploščatim kolačkom, klobasam in varenikom, ki so jih dobile pri svoji podoknici. Oksana je videti vesela in zadovoljna in brblja zdaj z enim zdaj z drugim ter se hahlja neprenehoma. Kovač zre to početje poln gneva in zavisti ter zamrzi vse kolednike, čeprav se je sicer tako strastno udeleževal koledovanja.

«He, Odarka,» zavpije veselo Oksana in se obrne k neki deklici. «Ti imaš nove čevlje, o kako so lepi! Z zlatom vezeni! Srečna si, Odarka, čestilca imaš, ki ti kupi vse te lepe stvari! Meni ne bo nihče poklonil tako lepih čevljev!»

«Ne samo takih, draga moja Oksana,» jo prekine kovač, «oskrbim ti pač čevlje, ki so redki še pri gospodičnah.»

«Ti?» vpraša Oksana in ga ošabno pogleda. «Radovedna sem, kje dobiš čevlje, ki bi jih hotela obuti. Prav take čevljičke bi mi moral prinesiti, kakršne nosi carica.»

«Poglejte, kakšne zahteve stavi,» se glasno zasmeyejo deklice.

«Da,» povzame ponosno gledajoča Oksana, «vsi ste priče: če mi prinese kovač čevlje, ki jih nosi carica, se zavežem, da ga takoj potem poročim.»

Dalje prihodnjic.

radikalnih melodijah. Poslanci SLS igrajo v Beogradu tako klaverno vlogo, da mora zadnji slovenski volilec prepoznati njihovo nesposobnost.

— **Zabitoš.** Vsem našim čitateljem je znano, da se z mnogih prižnic in v klerikalnem časopisju vrši ljut boj proti «Domovini», ki jo obmetavajo z brezverstvom in podobnimi očitki. Prav tako pa je čitateljem tudi znano, da «Domovina» ni nikdar pisala proti veri, pač pa je vedno poudarjala čistost vere brez politike in druge posvetne navlake, ki ne spada v vero. To znova poudarjamo, čeprav hoče «Domoljub» z navedbo nekaterih stavkov, ki jih je iztrgal iz celote svoječasni naših člankov, dokazati nasprotno. Ko smo svoječasno navedli nekaj misli, kako bi se iztrebila sirovost, ter zapisali, da sami očenaši, ki se zmolijo v ta namen, ne morejo pomagati, če ne greste med narod in ga ne učite, je «Domoljub» tudi to navedel v dokaz «brezverstva, Domovine». To je zlobnost ali pa zabitoš! Saj nismo več v srednjem veku, da bi ne smeli povedati resnice, da je treba tudi delati, ne samo moliti. Dostični stavek je «Domoljub» celo debelo podčrtal in je s tem poudaril svojo omejenost. Torej, sirovost se bo iztrebila z molitvami brez vsakega pouka. Če je tako, zakaj pa potem duhovščina uprizarja tako gonjo proti «Domovini»? Naj torej samo moli in molči, pa bo Bog že napravil tako, da bo prav. Ljudje s treznim preudarkom v današnji dobi ne zdrsnijo kar na tla, če jih opusje kak klerikalni časopis ali kak politizirajoči duhovnik z brezverci. Naj si zapomni «Domoljub», da je že tudi med Slovenci vedno več ljudi, ki niso slepi in ki vidijo preveč dobro, da so mnogi naši duhovniki po svojih lastnostih vse prej kakor vzgledni ljudje. Prav tako vidijo in berejo cele grmade laži, zavijanj in obrekovanj v tistih časopisih, ki se udelujejo kot borci za Kristusove nauke. Med pisanjem klerikalnih časopisov in Kristusovimi nauki je donebesna razlika. Antikrist, o katerem tudi piše «Domoljub», bo najprej, ko bo prišel na svet, pohrustal «Domoljuba» in njegovo učenost. Sicer pa se zavedajmo vsi, da se klerikalno časopisje zopet spravlja na to polje samo zaradi tega, da bi misli svojih bralcev obrnilo od posledic slabe klerikalne politike v Beogradu, zaradi katere krvavi vsa Slovenija!

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljev povratek v Beograd.** Kralj Aleksander, ki se je nudil na državnem posestvu Belju, kjer so se vršili veliki dvorni lovi, se je v soboto popoldne vrnil iz Belja v Beograd, kjer sta ga na kolodvoru pozdravila ministrski predsednik gospod Velja Vukičević in dvorni maršal polkovnik Dimitrijevič.

* **Poslopja za finančno kontrolo na meji.** Na vprašanje narodnega poslanca g. dr. Pivka od 7. oktobra 1927. je odgovoril finančni minister, da se finančno ministrstvo bavi resno s tem vprašanjem in da se trudi, da ga reši pravilno in koristno. Podvzeli so koraki, da se popravi stanje organov finančne kontrole. Ministrstvo je izdelalo načrt, katera mesta morajo dobiti potrebna poslopja za finančno kontrolo in ta načrt se izvršuje, kolikor dovoljujejo sredstva. Ministrstvo obljublja, da bo pričelo zidati poslopja na obeh mestih, kjer zahteva potreba.

* **Klerikalci ubijajo Ljubljano.** Trije meseci so že potekli, odkar so se vršile v Ljubljani občinske volitve. Tudi župan je že izvoljen, a še vedno ni potrjen zaradi klerikalnih spletk, ki preprečujejo tudi sklicanje občinskega sveta, tako da proti volji ljubljanske večine še vedno gospodarijo v ljubljanski mestni upravi klerikalci. Edini cilj SLS je, doseči razpust ljubljanskega občinskega sveta ter imenovanje klerikalnih generalov na magistratu. Klerikalci nastopajo kakor da bodo za vedno ostali na vladi in da jim ne bo nikdar treba dajati obračuna za svoje početje. Kako spoštuje klerikalizem svobodno voljo volilcev. Kako se godi magistratnim nastavljenecem pod klerikalnim režimom, je razvidno iz tega, da je cela vrsta nastavljenecv za januar prejela zni-

žane plače, mnogo jih je pa sploh ostalo brez plač. Ljubljanski volilci kakor mestni uslužbenci si bodo klerikalno gospodarjenje v mestni upravi proti volji večine ljubljanskega prebivalstva dobro zapomnili.

* **Silvestrovanje v Ljubljani** je bilo to pot mirno in skromno brez vsakega večjega hrupa. Gospodarska kriza, visoki davki, pa ni denarja! Policija ni imela nikjer povoda za kako večje posredovanje in ni nikogar vtaknila pod ključ zaradi pijanosti, kaljenja nočnega miru in razgrajanja.

* **Povišanje davščin državnih upokojenecv.** Državni upokojeneci so dobili lepo novoletno darilo: povišale so se jim kar brez vsake debate davščine. Dočim je veljalo do sedaj pravilo, da plačujejo državni uslužbenci dohodnino, invalidski davek in kar je še takega samo od svoje osnovne in položajne plače, se je glede upokojenecv to pravilo nenadoma tako izpremenilo, da se jim odmerjajo vse razne davščine tudi še od stanarine, s čimer so seveda prav znatno prizadeli. Ker imajo uradniki vsi skupaj komaj toliko, da se za silo preživljajo, je pač nečuvstvo, da hočejo upokojence še bolj zakopati v bedo. Normalen človek bi dejal, da je kaj takega izključeno. Da, povsod drugod je to izključeno, a v Jugoslaviji je mogoče!

* **Kanadski pozdravi.** Iz Longwortha (v Kanadi) nam pišejo v začetku decembra: Tu imamo že skoro mesec dni belo odejo, skoro dva čevlja debelo. Koliko bo še prišlo snega, se ne ve. Če pride Slovenec sem iz naše lepe domovine, mu tu nikakor ne ugaja preveč. Le, če dobi dober zaslužek, se lažje privadi vsemu. Tu nas je šest Belokranjcev; dolgčas si preganjamo s petjem, pa tudi harmoniko imamo zraven. Ko bodo v domačem kraju praznovali božične praznike, se bomo mi morali zadovoljiti le z našo preprosto zabavo. Torej vesele božične praznike in srečno novo leto 1928. želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», posebno Belokranjcem in Belokranjcam: Jožef Brodarič (Krasinec), Anton Jaklevič (Krasinec), Peter Pezderc (Krasinec), Jurij Klepec (Prilozje), Jožef Mušič (Podzemelj) in Ivan Kump (Stranska vas). — Iz Rouyna (v Kanadi) nam pišejo istotako v začetku decembra: Vesele božične praznike in srečno novo leto 1928. želimo vsem domačim in prijateljem v starem kraju slovenski možje in fantje, ki se nahajajo v mestu Rouynu, ter želimo, da bi se tudi nas spominjali v vsaki veseli družbi pri zlati kapljici, ker tukaj prav malo poznamo ta božji dar: Valentin Mihelič (Novi kot), Jože Pantar (Novi kot), Franc Paternost (Bloke), Jože Vesel (Loški potok), Andrej Campa (Straža), Florijan Grile (Apne-Cerklje), Alojzij Škodlar (Dvorje-Cerklje). Obenem tudi uredništvu «Domovine» želimo srečno novo leto. — Obe pismi objavljamo, dasi so božični pozdravi že zamujeni. Volja je bila dobra, pošta pa kljub temu ne pride hitro iz daljne Kanade.

* **Pismo iz Vestfalskega.** Iz Gladbecka nam pišejo: Draga «Domovina», kakor vidim, te rojaki tam v Sloveniji prav pridno čitajo, kar me prav veseli. To mi spričuje zlasti pismo, ki mi ga je postal nepoznani prijatelj Ivan Urlep iz Dolnjega Boštanja. Njemu moram v kratkih besedah sporočiti, da tu ni mnogo boljše kakor v domovini. Brezposelnost je tudi tukaj velika. Delo bi se morda še dobilo, ali s stanovanjem je križ, ker te občina ne sprejme, če nimaš dovoljenja od tamkajšnjega nemškega konzula. Tudi glede dela so posebni predpisi. Sedaj je v Nemčiji vse drugače kakor pred vojno. Če namerava kdo kar črno (brez potrebnih dokumentov) sem priti, naj to raje opusti, ker bo imel same sitnosti in stroške, a nikakega haska. — Josip Košir, predsednik Jugoslovanskega delavskega društva v Gladbecku.

* **Opozorilo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev vsem delodajalcem!** Minister za socialno politiko je izdal naredbo, s katero se dosežanji mezdni razredi od 1. do 7. s 1. januarjem 1928. ukinjajo in nadomestijo z novim 1. mezdni razredom. V ta novi mezdni razred spadajo vsi namoščenci, ki ne prejema nobene plače ali pa prejema manj kot 8 Din dnevno. Po tem novem

mezdnem razredu znaša od 1. januarja 1928. dalje celokupni dnevni prispevek za bolezensko zavarovanje 0,36 Din. Delodajalec smejo svojim namoščencem, ki spadajo po svojem zaslužku v ta novi mezdni razred, odtegovati za bolezensko zavarovanje dnevno 0,18 Din, za borzo dela pa 0,01 Din. Za vajence, ki ne prejema nobene plače, mora plačati celotni prispevek delodajalec sam. Potrebne preuysrstitve v nove mezdne razrede bo za že prijavljene osebe izvršil okrožni urad sam.

* **Pismo nabiraleca novih naročnikov po Gornji Savinjski dolini.** Pišejo nam: Draga «Domovina»! Na dan sv. Štefana sem se odločil, da bi tebi pridobil več naročnikov. Zavoljo tega sem se napotil v Gornjo Savinjsko dolino. Kot pravoveren kristjan sem se spotoma podal k prvemu opravihu v frančiškansko cerkev v Nazarju. Toda, gorje, celo predavanje s prižnice ni bilo nič drugega kakor samo udrihanje in grmenje po umazanih brezverskih časopisih in knjigah, kakršnih pri nas, seveda, sploh nihče še ni videl. Frančiškan se je tako razlogotil za prazen nič, da je tolkel po prižnici in vpil v poslušalce. Kakor sem zvedel, je bil v frančiškanski župniji več časa en sam naročnik «Domovine», zdaj pa jih je že več in se še bodo pomnožili, ker se mnogi hočejo prepričati, ali je «Domovina» res tako brezverska kakor jo hočejo naslikati. Povedati moram še to, da mi tudi cerkvene pevke niso ugajale zaradi neubranih glasov. Tako sem zapustil Nazarje skozi in skozi razočaran. Kadar bom še kaj zvedel, vam bom že še sporočil. Srečno novo leto želi vsem «Domovinarjem» in «Domovinaricam» «Domovinski» popotnik.

* **Pozor, gostilničarji, kavarnarji in drugi interesi!** V prvi letošnji številki «Uradnega lista» sta izšla v celoti (na 22 straneh) in v sedaj veljavni obliki pravilnik o gostilnah, kavarnah in ostalih obratovalnicah z alkoholnimi pijačami ter pravilnik o točarinski pravic. Oba pravilnika sta skoro neizogibno potrebna slehernemu gostilničarju, kavarnarju in prodajalcu alkoholnih pijač. Posamezne številke se dobivajo pri upravništvu «Uradnega lista» v Ljubljani, dokler zaloga ne poide, po 2 Din 50 p.

* **Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani** prireja efektno loterijo ob priliki 25letnice obstoja. Glavni dobitki je avto, nadaljnji veliki dobitki so: konj z opremo in vozom, radijski aparat, 1 vagon premoga, šivalni stroj, moško ali žensko kolo, dinamo, stenska ura, zlata žepna ura, 100 metrov platna, poljska kovačnica in mnogo drugih bogatih dobitkov. Zrebanje bo 1. februarja 1928. Cena srečki 3 Din. Obrtniki in prijatelji, segajte po njih! Naročajo se pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani, Beethovnova ulica.

* **Nov pravilnik za bratovske skladišnice hud udarec za rudarsko delavstvo.** Našim rudarjem je še v spominu gonja SLS proti dr. Žerjavovemu pravilniku za bratovske skladišnice, kateremu se je očitalo, da je pre malo socialen, dasi je ta pravilnik vsaj do gotove mere olajšal bedni položaj naših rudarjev. Potreben je bil, seveda, nov pravilnik, kateremu je časopisje SLS začelo prepevati hvalo, dasi je bilo očitno, da bo novi pravilnik v materialnem oziru mnogo slabši od starega, ker povišuje službena leta in starostno dobo za dosego polne pokojnine in znatno zmanjšuje pokojnine. Te dni je predsednik druge rudarske skupine v Trbovljah g. Anton Zupančič III. prejel iz Beograda brzojavko, da je ministrstvo za gozdove in rudnike podaljšalo delovno dobo na 40 let, prispevke za bratovske skladišnice pa zvišalo od 5 na 7 odstotkov. Vsi oni upokojenici, ki so bili upokojeni po dosežanem pravilniku s 30 leti in so prejeli po 800 Din pokojnine na mesec, bodo sprejemali od sedaj naprej samo 630 Din pokojnine. Novi pravilnik bo stopil v veljavo 1. februarja leta 1928. Ko so zvedeli naši rudarji v revirjih za vsebino brzojavke, je zavlada med njimi opravičeno razburjenje. Zvišanje delovne dobe na 40 let pomeni, da velik del delavstva sploh ne bo prišel do tega, da bi užival pokojnino. Dajave v bratovske skladišnice so bile že sedaj velike, po novem pravilniku pa bodo nevdružne. Najhujše pa je dejstvo, da se pokojnine znižajo. Da bi bilo gorje še hujše, se

grozi z znižanjem pokojnin tudi staroupokojencem. Kako je mogel minister za socialno politiko klerikalec dr. Gosar dopustiti kaj takega? Kaj njemu morda niso znane bedne rudarske razmere?

* V sedanji dobi teške krize, ki jo preživljamo še vedno, ne predstavlja 10 Din veliko vsoto, dobite pa zanje lahko 400.000 Din, če kupite le eno srečko Jugoslovenskega Novinarskega udruženja. Poleg premije 250.000 Din v gotovini in glavnega dobitka v znesku 150.000 Din (vila v kateremkoli kraju v državi) ima novinarska loterija še nad 13.000 drugih dragocenih dobitkov. Cena srečki je 10 Din. Zrebanje se bo vršilo definitivno od 15. do 28. t. m. v Sarajevu pod kontrolo državne oblasti. Naročila poedincev kakor tudi prodajalcev je treba čimprej nasloviti na: Jugoslovensko novinarsko udruženje, Sarajevo.

* Smrt družinskega očeta na železniški progi. Na Viču se je pripetila huda nesreča, ki je povzročila v vsej okolici veliko razburjenje. Strojevodja tovarnega vlaka, ki vozi po polnoči proti Brzovicí, je te dni zjutraj opazil ležati tik ob progi poleg viškega pokopališča nekaj črnega, ki je izgledalo kakor človeško truplo. O tem je obvestil postajenačelnika na Brzovicí, ki je takoj sporočil vest telefoničnim potom čuvaju Franu Verbcu na Viču. Verbec se je podal na progó, obenem pa je o stvari po svojih ljudeh obvestil viško stražnico. Verbec je korakal po progi in dolgo ni našel ničesar sumljivega. Že je pričel misliti, da se je strojvodja zmotil. Nenadoma pa je ugledal v motnem svitu leščerbe, ki jo je imel s seboj, ležati med tračnicami neznanega moškega. Ko je pristopil bliže, se je zgrozil, kajti neznanec je imel strto glavo, poleg tega še zmečkano levo roko, desno nogo pa odrezano nad gležnjem. Medtem sta prispela na kraj nesreče tudi nadzornik viške stražnice Blaž Raznožnik in stražnik Rutar, ki sta v mrtvecu spoznala 49letnega posestnika Franceta Kristana, stanujočega na Viču. Kakor se je ugotovilo, je Kristana povozil tržaški brzovlak, ki prihaja v Ljubljano kmalu po polnoči. Kako je prišlo do nesreče, ni povsem jasno.

* Huda nesreča v Mariboru. Koncem državnega mostu v Mariboru je mestni avtobus splašil nekega konja. Zdivjana žival je dirjala na Glavni trg. Voznik, posestnik Konrad Pukl iz Razvanja, ki je na saneh prišel v mesto z ženo, ni mogel z vajeti obvladati konja, drvečega med gnečo splšenih ljudi. Na ovinku na Glavnem trgu so se sani zaradi naglega okreta prevrnile in stresle krotitelja ter ženo in ostalo breme v sneg, dočim je žival divjala naprej. Konj je zadel s prevrnjenimi sanmi v neko vozilo, pri čemer je v skoku izpremenil smer in pokopal neko ženo. Pohojeno in v snegu povaljano so pregazile tudi sani. Množica se je zgrnila ob žrtvi, ki je nezavestna in smrtno nevarno ranjena ležala pred gostilno Anderle. Spočetka ni ponesrečenke nihče poznal. Končno se je vendar doznalo, da je postala žrtev nesreče 72letna Marija Petkova iz Nove vasi, žena dinarja.

* Zopet velik požar v Ljubljani. Iz neznanega vzroka je v ponedeljek nastal ogenj v delavnici znanega ljubljanskega fotografa g. Davorina Rovška v Kolodvorski ulici. Delavnica je vsa zgorela. Sumi se, da je ogenj podtaknil nekdo iz maševanja. G. Rovšek je bil zavarovan.

* Velik požar pri Sv. Katarini. Dne 28. m. m. popoldne je nenadoma začela goretí hiša posestnika Bernika pri Sv. Katarini. Ker je pihal močan veter, se je kmalu vnela tudi sosednja Dobnikova s slamo krita hiša. Vsa bližnja okolica je brez vode, zato je bilo vsako gašenje spričo velikega ognja, ki je vedno bolj naraščal, brezuspešno. V kratkem času je do tal pogorela Bernikova hiša in za njo tudi Dobnikova. Od obeh posestnikov je bil le Bernik zavarovan za malenkostno vsoto. Vest o požaru pri Sv. Katarini je vzbudila množico številnih turistí, ki pridno posečajo ta lep izletni kraj, mnogo sočuvstvovanja s težko prizadetimi posestnikoma.

* Smrtna nesreča pri spravljanju lesa. V Zeleni luknji nad Begunjami se je pred dnevi smrtno ponesrečil drvar Rudolf Šlibar. V riži so spuščali hlode in eden ga je tako močno pritisnil na prsi,

da je nesrečni mladenič doma podlegel poškodbam.

* Na oledenelih tleh se smrtno ponesrečil. V Šmarju se je smrtno ponesrečil užitek Jože Kralj. Šel je dopoldne v cerkev k maši, na oledenelih tleh mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da je obležal takoj mrtvev.

* Utopljenec v poljanski Sovri. Pišejo nam: Prejšnji četrtek proti večeru je šel fant Anton Alič iz Vinharih od obiška svojega brata ob Sovri mimo Visokega ter je v vodi zagledal ležati moškega. Fant se je prestrašil in naglo stekel nazaj povedat, kaj je videl. Hitro so se podali še drugi na označeni kraj, potegnili truplo iz vode ter takoj obvestili o najdbi orožniško postajo v Poljanah. Utopljenec je ležal že dalje časa v vodi. V njem so spoznali nekega sobnega slikarja iz Škofje Loke, ki je bil že dolgo časa odsoten od doma, a je njegova žena mislila, da je šel čez mejo, ker je bil baje doma na Primorskem. Ali je sam šel v hladno smrt ali je po nesreči zabredel v vodo, se ne ve. Kak zločin je skoro izključen, ker je bil siromak brez imetja. Bil je takoj drugega dne pokopan v Poljanah. Zdaj se nekaj govori, da ga bodo odkopali, da ga bo pregledala sodna komisija.

* Aretacija lažnega zdravnika. V Ljubljani so aretirali predrznega sleparja pustolovca Gustava Ropotarja, ki se je izdajal za dr. Ljudevita Černeja, katerega je poznal iz Celja. Slepar je oskubil že celo vrsto bolnikov, zlasti pa bolni, za lepe vsote. Razen tega je na zvit način izvabljal denar kot posojilo od raznih oseb ter je ostal večje vsote dolžan po gostilnah. Primer pustolovca Ropotarja pokazuje, da ima Ljubljana mnogo lahkovernih ljudi.

* Prijet komitaški atentator. Naši obmejní policijski organi v Subotici so izsledili in aretirali nekega bolgarskega komitaša, ki ga je poslala organizacija makedonstvujuščih iz Sofije, da izvrši atentat v Beogradu. Komitaša so prijeli v trenutku, preden je vlak krenil s subotičke postaje proti Beogradu. Komisar železniške policije je namreč opazil pri vstopanju v vlak med množico potnikov nekega možaka, ki se mu je takoj videl sumljiv. Poslal je za njim detektiva, ki je od neznanca zahteval potne listine. Neznanec je bil vidno presenečen, vendar je pokorno sledil agentu, ki ga je s samokresom v roki takoj tiral v pisarno komisarijata. Pri zaslišanju je tujec priznal, da je makedonski komitaš in da je imel namen v Beogradu izvršiti atentat na šefa javne varnosti Živojina Lazića ali pa na poveljnika našega orožništva generala Tomića. Obenem je komitaš priznal, da je z njim prišel preko Rumunije in Madžarske v Jugoslavijo še en tovariš, ki mu je istotako poverjena zaupna naloga.

* Ne zamudite! Zadenete lahko milijonske zneske, ako igrate s srečkami državne razredne

loterije bo že 11. t. m. Srečkama Askerc, pooblaščenim prodajalcem, razredne loterije pri Sv. Rufertu pr. sv. Juriju ob južni železnici. Cella srečka stane 100 Din, polovična 50 Din, četrtinska 25 Din.

* Pri poapnenju arterij, možganov in srca so da z vsakdanjo rabo majhne količine prirodne grenčice «Franz Josef» doseči telesno izpraznenje brez hudega napora. Cenjeni klinični učitelji notranje medicine so celo pri enostransko ohromelih z vodo «Franz Josef» dosegli najboljšo uspeha za očiščenje črevesa. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Malonedelčani, pogumno napreji!

Precetinci, decembra.

Volilni boj za občino je bil ognjevit. Novooizvoljeni župan za občino Radoslavci je zopet g. Špingler (SKS). Mislimo, da se bo g. župan pobrigal v prvi vrsti za ceste. Da občina Radoslavci ni padla v roke SLS, je zelo ujezilo gospoda župnika. Jeza g. župnika pa ima tudi druge razloge.

V poletju so se vršila velika popravila župnišča. Kdo naj to plača? Kdo drugi kakor fara! Tako so rekli župnikovi pristaši in župani občin, razen radoslavske. Proti plačilu fare je protestiral g. Špingler, toda njegovi protesti niso zalegli ničesar. Kakor rečeno, so župani drugih občin glasovali za ta predlog, ki ga je stavil g. župnik. Tudi dva odbornika iz radoslavske občine sta bila z g. župnikom. Na Marijin praznik 8. decembra smo potem slišali s prižnice račune za župnišče in je prišlo zatem do nesporazuma s slikarskim mojstrom g. Kranjcem, ki je delal v župnišču. Vsi stroški za župnišče znašajo okroglo 50.000 dinarjev in so že razposlani listki za plačevanje. Ti listki so tako nerodno napisani, da imajo posamezni večji posestniki manj plačila kakor mali.

Raznašalec teh listkov si ni upal v Precetinec. Morda se je bal, da ne bi bil lepo sprejet.

Kaj pa je z novo cerkvijo? Tudi o njej je mnogo govorjenja; zato je potrebno, da nekoliko opišem vso zadevo. Po mojih mislih je cerkev žádosti velika. Denarja še ni zbranega niti za razdiranje sedanje cerkve, kaj šele za postavljanje nove.

Pa še nekaj o malonedeljskih društvih. Največje je Narodno kulturno društvo s svojim kras-

Zdravljenje

in krepitev organizma.

Človeški organizem ostane zdrav, mlad in sposoben za delo samo dotlej, dokler njegove življenske žleze normalno funkcionirajo, to je, da so zdrave. Bolne ali oslabele žleze ne preskrbujejo organizma z energijo tvornim fermentom, radežesar zastaja redčen obtok krvi in izmena materij; v organizmu se poraja mokrotna kislina, urati in drugi strupi, ki izvirajo slabost, razne bolezni, prezgodnja ostarlost, onemoglost in smrt. No, na srečo so svetovni učenjaki (Broun-Sekar, Karno, Voronov) dokazali, da bolni, oslabele ali nemožni organizem po fiziološkem ekstraktu živalske žleze, kakor je «Kalefluid» D. Kaleničenko, zopet ozdravi ter postane zopet sposoben za delo, ker

«Kalefluid» D. Kaleničenko

pomlajuje vso elemente organizma, vrača moč in zdravje, regulira delo vseh organov in žlez, a tudi izmeno materij, razkrajja in odpravlja iz organizma mokračno kislino, urate in druge strupe, ki nosijo v sebi bolezní, nesposobnost za delo, starost in nato smrt.

Po zdravljenju s «Kalefluidom» poneha neurastenija, slabost, bolezní in hitro so odpravljene tudi prejšnje bolezni; oslabele žleze postaja zopet zdrav, sposoben za delo in uživa zopet vse radosti mladih let. «Kalefluid» je odklovan z mnogimi nagradami v Parizu, Londonu, Bruselu, Firenci in Rimu; pet «Grand Prix» ter velika zlata kolajna na izložbi v Rimu leta 1927. «Kalefluid» se prodaja v lekarnah in drogerijah. Pošilja se po povzetju. Ekspedicija brezplačna. — Za Francosko: Société «Kalefluid» D. Kaleničenko, 7, rue de 1, Quest Neully sur Seine pres Paris. — Za Angleško: Generale Agency of «Kalefluid» 65, Harrington Gardens, London, S. W. 7. — Za Ameriko: Bibikof, 7934, Wayne av Detroit Mich., U. S. A.

Literatura «Pomlajenje in zdravljenje organizma» se pošilja vsakomur brezplačno in tranko. Naslavljajte: Beograd, Katičeva ulica št. 1, Miloš Marković.

Sv. Trije kralji

(Narodna.)

na zvezda je prišla na svetlo nebó.
Trije kralji so videli zvezdo lepó
v jutrovi deželi, prav lepo, svetló.
Trije kralji so brali ene bukve naprej.
Trije kralji! Ti, prvi, odkod si doma?
Iz tiste dežele, kjer solnce gor gre;
sem pustil deželo, bogastvo svojé,
sem slišal veselje, sem semkaj prišél.»
Trije kralji! Ti, drugi, odkod si doma?
Iz tiste dežele, kjer solnce stoji;
sem pustil deželo, bogastvo svojé,
sem slišal veselje, sem semkaj prišél.»
Trije kralji! Ti, tretji, odkod si doma?
Iz tiste dežele, kjer solnce dol gre;
sem pustil deželo, bogastvo svojé,
sem slišal veselje, sem semkaj prišél.»
In niso nič peli, ker časa ni blo ...
Če nam boste kaj dali, jili gremo iskat.
Najte nam eno predivo,
eno štruco,
en talar klobas,
en pehar orehov,
pa gremo od vas
v drugo, sosedno vas.

nim Društvenim domom. Na društvenem odru se je uprizorilo že nebroj iger. Društvo deluje že 52 let in ima svojo lastno knjižnico z zelo zanimivim štivom. Pristopajte k društvu, saj članarina je malenkostna. Za celo leto samo 10 Din. Knjižnica je odprta vsako nedeljo in praznik.

Godbeno društvo se ne more prav razviti. Škoda! Klerikalno Slomškovo društvo ima malo članov, ker je večina ljudstva pri NKD. To jezi g. župnika, ki pravi, da društvo nima dobrih knjig. Mi pa vemo, da ima NKD za nas preproste ljudi zelo poučno štivo. Tamburaško društvo v rokah g. organista je čisto zaspalo. Ne smemo še pozabiti politizirajoče Marijine družbe in Dekliške zveze. No, če katero klerikalno dekle dobi nezakonsko dete, menda ni greh, greh pa je čitati napredno časopisje. Trpin je naročnik naprednega lista, zlasti pri spovednici.

Kakor vsako leto, tako je tudi v letu 1927. imel g. župnik biro, a se ni ogibal tistih hiš, kjer imajo naročeno «Domovino». Brezverski duh se pač ni oprjel zrna.

Obljubiti in dati je huda stvar. Ko je imel g. Hrastelj iz Maribora pred volitvami v Narodno skupščino shod SLS, je obljubil med drugim tudi cesto po Kuršencih k Mali Nedelji. Sedaj pa ni g. Hrastelja in ne ceste. Malonedeljčani, odprite oči! Ali Vas SLS ne potrebuje samo tedaj, kadar so volitve? Namesto omenjene ceste naj bi se popravil most na okrajni cesti, ki vodi po Bučkovcih k Mali Nedelji.

Radoslavskemu občinskemu svetu priporočamo, da gre na delo za blagor občine. Če je ljudstvo bilo za Vas, bodite Vi zanj! Torej na delo!
M l a d d e m o k r a t.

Središko sokolsko gledališče

Središče ob Savi, januarja.

Po dolgem spanju krvičnega se je končno prebudil dramski odsek središkega Sokola. Ne vemo, ali ne bi prespal vse dolge zimsezone, da se ni našel v osebi br. Branka Mitzkega mož, ki ga je predramil s svojo mladostno energijo. Njemu se imamo zahvaliti za lep, rekeli bi, literarni večer, ki nam ga je nudil s tem, da je privedel na Štefanovo Molierovega «Skopuha» na sokolski oder, komedijo, ki je, dasi stara že nad 250 let in zgrajena po strogih načelih klasične drame v enotnosti kraja, časa in dejanja, še vedno sočna, duhovita in polna zabavnih zapetljajev.

Režija in oprema sta bili v rokah požrtvovalnega režiserja br. B. Mitzkega, ki je vložil mnogo truda in dobre volje v to, da je šla igra v dobri zasedbi in primernem tempu čez deske in presegala v celoti daleč okvir podeželskega diletantstva. Kostimi izredno lepi, v pravilnem slogu, vloge vse po vrsti prav dobro odigrane. Razprodana dvorana v dobrem razpoloženju ni štedila s priznanjem. Skratka: bil je prav prijeten, zabaven in užitek poln večer; bil bi še poučen, da bi bil podan predstavo tudi kratek oris klasične francoske drame in v kratkih potezih življenjepisa mojstra Moliéra. Hvaležni smo našim diletantom, v prvi vrsti agilnemu režiserju, za lep večer ter mu na uspehu iskreno čestitamo.

Tudi na Silvestrovo smo imeli v Sokolskem domu lepo prireditev; za Središče je bil kabaretni večer novost. Solo scene in kupleti br. Mitzkega ter zabavna enodejanka, v kateri je poleg imenovanega izzval tudi br. Vittori salve smeha in ploskanja. Sokolski pevski oktet je pripomogel k pravi pestrosti večera.

Raško občinsko gospodarstvo

R a k a, koncem decembra.

Zopet enkrat se je pokazalo, kam pride občinsko gospodarstvo, ako ga vodijo nezmožni ljudje. Pred tremi leti so klerikalci, ker je bila združena demokratska in samostojnokmetijska lista razveljavljena, zagospodovali v tukajšnji občini. Uganjali so skozi vsa tri leta večinoma demagogijo, pri tem pa zapravljali denar davkoplačevalcev tako, da so danes občinske finance v groznem stanju.

Že pred meseci se je šušljalo po občini, da vlada v občinskem gospodarstvu velik nered. Zato so se pametni možje zbrali skupaj in storili sklep, da napravijo takemu početju konec. Sklenila se je kmetsko-demokratska koalicijska komisija, ki se je vršila meseca oktobra. Nekateri naprednjaki, ki ne umejo sedanjih razmer in ne gredo s časom napredka, so podpisane hudo zamerili, ker se je storila kmetsko-demokratska zveza, katere odločen zagovornik je bil, tedež, da bomo le na ta način prepričali še nadaljnje izmозgavanje nas vseh, če bomo imeli vsaj strogo kontrolo.

Izvojevali smo 12 odbornikov; dobili bi jih še več, da niso nekateri, ki se štejejo za naprednjake, vpadli nam v hrbet in očitno pomagali klerikalcem. Danes je pa vse sram, ko so zvedeli, kakšni gospodarji so bili klerikalci zadnja tri leta. Res je klerikalcem uspelo s pomočjo nekaterih naprednih izdajalcev in pa zato, ker so imeli dve listi, dobili enega odbornika več, da imajo sedaj zopet župana, ki pa prikazuje vsekakor več razumevanja za občinsko gospodarstvo kakor prejšnji, ker tudi vpošteva predloge in nasvete opozicije.

Toliko smo že dosegli, da se mora občinsko gospodarstvo spraviti enkrat v red in da se v bodoče ne bo tako lahkomiselno zapravljaj naš denar. Če bi takrat, ko so bile občinske volitve, bilo odkrito to, kar je danes, bi klerikalci ne dobili niti treh odbornikov. Danes so tisti, ki so volili klerikalno ali drugače pomagali klerikalcem, bridko razočarani. Ob priliki revizije občinskih računov in blagajne 19. in 20. decembra m. l. nazaj za vsa tri leta, ko so bili klerikalci absolutni gospodarji, se je ugotovilo, da so napravili pri občini 30.344 Din 61 par primanjkljaja, oziroma dolga. Vse to je zakrivil bivši občinski odbor. Poleg tega ima pa še bivši župan Janez Grm plačati občini znesek 10.558 Din 49 par, katerega je v teku svojega triletnega županovanja uporabil.

Nadalje se je tudi ugotovilo več drugih nerednosti na škodo nas davkoplačevalcev. Zlasti pri ubožnem zakladu se je zelo trošil denar. Povrh vsega tega imamo še 300odstotno naklado na direktne davke in 300odstotno na vino, naloženo za leto 1928. Številke dovolj jasno govore, kako slabo so gospodarili klerikalci z našim denarjem. Drugičkrat bodite občani bolj preudarni in ne volite nič več klerikalcev, če tudi se agitira, da so to krščanski možje, nas naprednjake pa obrekujejo, da smo brezverci. Nič jim ne verjemite!

Bivši župan je obljubil, da bo vodil dobro občinsko gospodarstvo ter imel skrb in brigo za blagostanje občanov. Občinski svetovalci so tudi obetali, da bodo podpirali župana in imeli pred očmi občinske koristi. Ako primerjamo gorenje številke, vidimo, da se to ne ujema z obljubami. — Lojze Šribar, občinski odbornik in predsednik krajevnih organizacij SDS na Raki.

Regulacija potoka Boljske

S v. Pavel pri Preboldu, januarja.

Eden tistih večjih potokov, ki ob deževju povzročajo ogromno škodo, je tudi potok Boljska. Potok Boljska izvira ob vznožju Menine planine, se vije skozi rodovito Savinjsko dolino ter se na ozemlju občine Sv. Pavel pri Preboldu izliva v Savinjo. Glede na ogromne vodne sile, ki jo nudi interesantom, je potok izredne važnosti za del našega narodnega gospodarstva. Ob njem se nahaja nešteto obratov: mlinov, žag, elektrarn in tvornic. Vodna sila Boljske je torej izkoriščena do skrajnosti. Žal pa pokaže Boljska ob dolgotrajnih nalivih, kakor rečeno, tudi svoje senčne strani.

Ozka krivuljasta struga, poraščena z gostim grmovjem, ne more požirati ogromnih množin vode, narasle zaradi deževja. Množeč se potoma po mnogoštevilnih pritokih narasle potok sčasoma v pravcat veletok, prestopi bregove ter poplavi v takšnih primerih velike komplekse zemlje. Neprecenljiva je škoda, ki jo je napravila Boljska doslej na poljskih pridelkih, vodnih napravah, mostovih in jezovih.

Spričo teh dejstev je torej regulacija Boljske zelo nujna zadeva. Nekdanja avstrijska oblastva

so posvečala regulaciji tega potoka precej pozornosti. Podvzele so se že potrebne priprave in le malo je manjkalo do uresničenja regulacijskih načrtov. Nastala je svetovna vojna in z njo so se razblinili naši upi v nič.

Danes, ko se vračamo polagoma v predvojne normalne razmere, bi bilo umestno, da se zadeva regulacije stavi zopet v ospredje.

Dolžnost oblastnega odbora bi bila, da vzame zadevo v pretres. Če že na popolno regulacijo v današnjih razmerah ni misliti, naj bi se vsaj na najopasnejših mestih zgradili potrebni nasiipi, ki bi vsaj za silo ščitili prebivalstvo pred divjajočim elementom.

Ivan Orožim.

ZANIMIVOSTI

Konec Rdečkožcev

Če pride kako divje ljudstvo, ki živi še v popolni odvisnosti od narave, nenadoma v ožjo dotiko z višjo omiko, kmalu propade. K temu mnogo pripomorejo pojavi, ki navadno spremljajo zavojevanje takega takega preprostega ljudstva po Evropcih. Vojne, kuge, alkohol so dobrane, ki so jih taki ubožci najprej deležni. Zgodovina nam nudi zato dovolj primerov, noben pa ni tako poučljiv kakor usoda prvotnega prebivalstva Severne Amerike; saj se vidi, kako ta rod izginja; ne bo več dolgo, ko bo izginil poslednji rdečkožec.

Severno Ameriko so si popolnoma osvojili Evropci, tako da prvotno prebivalstvo nima več tam besede. Divji so bili boji, ki so prisilili Američane, da so morali odstopiti mesto priseljenim belokožcem. Ne smemo pa misliti, da so bili Indijanci, ko so prišli v Ameriko Evropci, divje ljudstvo. Nasprotno, bili so stalno naseljeni in so se bavili tudi s kmetijstvom; pridelovali so turščico, bob, tobak, buče, melone itd. Nedvomno je, da so se ti boji tudi s strani Indijancev vršili kruto in brezobzirno, prav tako gotovo pa je tudi, da je grozovitost belokožcev prekoračila vse meje. Tako je na primer angliška vlada razpisala nagrade na kože Američanov. Še sredi preteklega stoletja so Severni Američani s strihinom zastrupljali vodnjake, ki so jih uporabljali Indijanci. To dovolj jasno priča o načinu boja, s katerim so beli iztrebljali rdeče ljudi. Ti so se morali umikati pred polagoma prodirajočimi kolonisti, zapustiti so morali svoja stalna domovja, opustiti kmetijstvo in postati zopet pastirji in lovci. Bilo pa je še dovolj čred bizonov po nepreglednih travnih puščavah, dovolj z ribami bogatih rek, da so mogli Indijanci nadaljevati življenje, ki so ga bili vajeni. Ko pa so začeli Evropci širiti železniško mrežo, ko je lov uničil črede bivolov, ko so parniki začeli broditl prej čiste vode rek in jezer, se je za rdečkožce približala smrtna ura.

Vlada je bila primorana tudi nekaj storiti za Indijance. Na raznih krajih so jim bile odkazane pokrajine, kjer naj bi nemoteno živeli po svojih navadah in običajih. A oko belega gospodarja v Washingtonu ni bilo dovolj budno, da bi bilo moglo odpraviti vse nedostatke. Gotovi brezvestni indijanski agentje so prikrajševali Indijance na miloščini, ki jim je bila namenjena. Tako se je zgodilo, da je večkrat kako indijansko plemo pridrvelo iz odkazanih mu prostorov ter bilo v krvavih bojih uničeno. Javnost se za take dogodke ni dosti menila. Marsikako plemo pa se je vztrajno in žilavo branilo leta in leta, in beli gospodarji so morali napeti vse sile, da so ga ukrotili ter nagnali v namenjene mu kraje. Kako malo so bili Američani obzirni, ko so zganjali Indijance v take pokrajine, o tem več primerov. Tako so nakazali kalifornijskim Modokom iste pokrajine kakor njihovim največjim sovražnikom Muskalukom. Posledica tega je bila, da sta se obe plemeni kmalu popolnoma uničili.

Rdeče plemo bi bilo tako popolnoma izginilo, če bi se ne bila vlada slednjic vendar

zganila in ustavila nečloveško početje. Leta 1879. so bili storjeni odločni koraki, da se ustavi iztrebljevanje rdečkožcev. V Karlslu v Pensilvaniji je bila ustanovljena na državne stroške prva indijanska šola.

Da se prepreči popoin pogin Indijancev, za to je bilo le eno sredstvo: pridobiti indijansko mladino za izobrazbo. In res so nekateri človekoljubi dosegli s šolami prav lepe uspehe. Danes obiskuje okrog 67.000 indijanskih otrok take šole. Začeli so tudi gojiti narodopisne študije o Indijancih. Vse to pa najbrže ne bo moglo rešiti Indijancev, dasi se mestoma opaža njihovo številčno napredovanje. Vplivi izobrazbe belokožcev na ta rdeča plemena so strašni. Alkohol, lakota, kože in jetika, to jih bo popolnoma uničilo, ker z vso naglico nadaljuje uničevalno delo, ki sta ga začela ogenj in meč.

Zlasti jetika zahteva med Indijanci silno mnogo žrtev. Celo pri plemenih, ki jih smatrajo za najodpornjša, umre 50 do 75 odstotkov na tej bolezni, ki nastopa pri njih kot jako kratka bolezen. Nekli indijanski agent jo tako-le popisuje: Navadno je potek bolezni strašno hiter. Mož, ki je videti popolnoma zdrav, pusti delo, gre k trgovcu in si naroči mrtvaško obleko. «Imam bolezen,» pravi, si dá pomeriti obleko ter gre domov. Ko je mrtvaška obleka izgotovljena, je navadno že tako daleč, da jo obleče za večno spanje.

Dejstvo je, da ta ljudstva hitro podležejo kužnim boleznim, ki so jih tja zanesli Evropci. K temu pripomore način življenja, ki mu niso bili vajeni, poleg tega pa še slaba, nezdrava stanovanja ter alkohol, ki zahteva že med narodi, ki so ga stoletja in stoletja vajeni.

toliko žrtev, koliko več pa šele med prirodnimi ljudstvi, za katera je še hujši strup.

× **Star češki duhovnik zgorel.** Na sveti dan zjutraj je neki redar v eni praških ulic, v kateri je opravljal službo, opazil, da se vali gost dim iz prvega nadstropja hiše, v kateri je stanoval eden najstarejših čeških duhovnikov Karel Šubovský. Ker se na trkanje v stanovanju ni nihče odzval, je redar vlomil vrata in stopil v stanovanje. V eni sobi je gorelo in ogenj se je že zelo razširil. Objel je vse pohištvo in zastore. Na prvi pogled v sobi ni bilo nikogar. Ko je redar spoznal, da sam ne more ognja pogasiti, je hitro pregledal gorečo sobo in našel med obžganim pohištvom moža, ki pa ni več kazal znakov življenja. V mrtvem so spoznali Karla Šubovskega. Mož je bil rojen leta 1853. V Pragi je bival nad 40 let. Večinoma je poučeval kot katehet na praških šolah. Kako je nastal v njegovem stanovanju požar, ni znano.

× **Pred devetimi leti je padel v Rusiji neznanokam ogromen meteor.** Posebna ekspedicija leningrajske znanstvene akademije išče že več mesecev meteor, ki je leta 1919. padel neznanokam na tla v jenisejski guberniji. Padeč ogromnega meteorja je spremljal tedaj hud vihar, ki je 400 km naokrog napravil precej škode. Meteor se je zaril v zemljo in prebivalci gotovo dobro vedo, kje je zakopan. Praznovernemu ljudstvu se ne da dopovedati, naj izdà dotično mesto znanstveni ekspediciji. Ljudje so namreč prepričani, da bi se zgodile strašne nesreče, če bi izkopali «kamen, ki je padel iz nebes».

× **Razstava slik od umobolnih oseb.** V Parizu bodo te dni otvorili razstavo slik, ki so jih napravile umobolne osebe. Razstavljene bodo samo slike, ki jih je neki francoski zdravnik učejak dolgo let zbiral po francoskih blaznicah. Med drugimi bo razstavljena tudi slika slaboumnega duhovnika, ki predstavlja papeža, kako spušča s slamico mehurčke iz mila pred navdušeno množico. Druga slika zopet predstavlja solnce, ki ga je blaznik narisal z lastno krvjo.

× **V ljubimca streljala poročena žena.** V mestu Amiensu v Franciji se je odigrala pretekle dni ljubavna zgodba, ki je izzvala številne komentarje. Klementina Moreau, stara 30 let, poročena, je imela že dalje časa ljubavno razmerje s 27letnim Jeanom Letupom. Zdi pa se, da ji ljubček ni bil baš zvest in je zato postala nanj skrajno ljubosumna. Te dni, ko je šel njen mož v svojo tvornico, je Klementina sprejela svojega ljubimca v svojem stanovanju. Kaj se je dogajalo takrat med njima, ni znano. Vsekakor je nenadoma počil strel in nezvesti ljubimec se je zgrudil hudo ranjen na tla. Nekaj minut pozneje sta ga že dve služkinji Klementine odnesli iz hiše in položili v avto. Klementina se je sama vsedla za volan in oddrvela z največjo naglico proti bolnici. Tu je oddala svojega ljubimca, ki je imel kroglo v trebuhu. Med tem pa je za stvar zvedela tudi že policija, ki je Klementino aretirala. Svoje dejanje je ženska storila iz ljubosumnosti.

× **Umobolnik si domišlja, da je poljski kralj.** Pred varšavskim sodiščem se vrši zanimiva razprava. V Varšavi živi namreč umobolnik, ki si domišlja, da je poljski kralj Sigmund IV. Mož je popolnoma nenevaren in piše samo proglose in naredbe ter jih razpošilja raznim uradništvom in uradom. V Varšavi izhaja celo majhen monarhističen časopis. Kralj Sigmund IV. je napisal proglas in ga osebno odnesel v uredništvo tega monarhističnega lista. Ko je urednik videl podpis Sigmund IV., je dejal: «S takimi neumnostmi samo škodujete monarhističnemu gibanju.» Kralj Sigmund pa je bil zaradi sirovosti urednika užaljen in je odgovoril kakor pristojni kralju, kadar odgovarja podaniku. Skregal se je z urednikom, ki mu je primazal nekaj zaušnic. Zdravnik je umobolniku napravil zdravniško pričevalo, na podlagi katerega je Sigmund IV. zahteval od republikanskega sodišča v Varšavi, da neposlušnega urednika kaznuje. Urednik bo najbrže kaznovan, toda le zaradi zaušnic in ne morda zaradi razžaljenja veličanstva. Umobolnega možaka naj bi spravili rajše na varno, da ne bi strašil okrog in begal praznovjerne ljudi.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Praktičen človek.

Vera: «Kaj, Vi hočete poročiti svojo kuharico, ki Vam je že toliko pokradla?»

Branko: «To je edino sredstvo, da pridem zopet do svojega denarja...»

Past.

«Mirica, Vi ste sladki kakor mačica.»

«O, Vi, priliznjeneček!»

«In prav tako pretkani...»

Pretkani sinko.

Sinko (ki je prinesel domov slabo šolsko izpričevalo): «Atek, ali se znaš podpisati z zaprtimi očmi?»

Oče: «No, seveda, sinko.»

Sinko: «Potem pa zamiži in se podpiši na ta papir!»

Pijanec.

«Če si pijan, se obnašaj kakor otrok.»

«Kakor otrok? No, saj to je moja pomlajevalna metoda...»

Za njo mu ne gre.

Zena: «Kaj bi napravil, če bi ti jaz ušla z našim avtomobilom?»

Mož: «Novega bi si kupil...»

Bodite previdni!

A.: «Jaz sem prišel do svoje žene na poseben način. Zadel sem jo s svojim avtomobilom in potem sva se poročila.»

B.: «Če bi to moral storiti vsak avtomobilist, bi se ljudje mnogo previdneje vozili...»

Sotrpina.

Zena: «Nesramnik, šele ob šestih zjutraj pričeš domov! Vso noč nisem zatisnila očesa!»

Mož: «Tudi jaz nisem spal.»

Kaj ji manjka.

Gospodična je pred Miklavžem zašla v trgovino in gledala razstavljene Miklavževe dobrote. Pa se ji je pridružil trgovec: «Kaj Vam še manjka za Miklavža?»

Gospodična: «Denarja, gospodi!»

Slab kvartopirec.

Kvartopirka (sosedu kvartopircu): «Moj mož strašno slabo igra. Kajne?»

Sosed: «Saj tudi nima interesa na tem, da bi dobil, ker mora ves denar izročiti Vam...»

Ni bil stric.

Jaka: «Mislim, da sem na Silvestrovo videl Vašega strica.»

Julka: «Ali je bil pijan ali trezen?»

Jaka: «Trezen.»

Julka: «No, potem pa ni bil moj stric.»

Mlado lice

„ELSA-FLUID“

lahko obranite do visoke starosti, ako ste za to skrbeli, predno je lice začelo veneti. Mladiško svežost je treba varovati, dokler ne mine. Uporabljajte za nego Vašega telesa, Vašega lica, Vaš h rok in Vaših las:

I. Fellerjevo pravo kavkaško pomado za zaščito lica in kože. Ta pomada izgladi gube in brazgotine, dela kožo gibko in nežno, briše sledove staranja, ustvarja mladost in lepoto. Iznadilo Vas bo, s kakšno bravo izginjajo solnčne pege, kožne brazde, rdečilo nosa, mozolji, zajedavci in drugi vsakovrstni nedostatki kože.

II. Fellerjevo močno pomado za rast las, ki preprečuje izpadanje las, prerano osivelost, čisti lasne luske, dela lase mehke, gibke in bujne ter pospešuje njih rast.

Za poizkus stane 2 lončiča ene, ali po en lončič od vsake Elsa-pomade z ometom in poštno vred 38 Din.

III. Elsa-milo zdravja in lepote, ki ni samo parfimirano toaletno milo, temveč ima v sebi medicinsko preizkušeno, dobro delujoče sestavine, ki prodirajo v Vašo kožo in vzdržujejo Vašo zunanost zdravo, lepo, mlado in mladeniško svežo. Fellerjeva prava mila zdravja in lepote so:

- ELSA ličino mlečno milo
- ELSA rumenjaskovo milo
- ELSA glicerino milo
- ELSA-boraksovo milo
- ELSA-katranovo (šampon) milo
- ELSA-milo za britje

Poizkusite jih! Nikdar ne boste rabili drugih mil!

Za poizkus stane 5 kosov Elsa mila z ometom in poštno vred 52 Din.

V Vašem lastnem interesu je, da pošljete denar naprej kakaj pošiljatev po povzetju stane 10 Din več.

Naročila naslovite takole:

LEKARNAR EUGEN V. FELLER
STUBICA DONJA, Elsatrg 360, Hrvatska

Ni še gori.

V Londonu je umrl mož, ki je v neki tamkajšnji verski sekti zayzema prav odlično mesto. Imenoval se je George. Njegova žena je na hišna vrata nabila napis: «George danes ob 11. uri odpotoval v nebo.»

Neki hudomušnik pa je pripisal: «Popoldne ob 6. uri George še ni prispel. Sv. Peter je v skrbeh.»

Vlomilski mojster.

Sodnik: «Vi ste torej izvršili vlom in priznavate svoj zločin? Povejte mi samo, kako ste ga mogli izvesti pri tolikih vratih in ključavnicah!»

Zločinec: «Nima smisla, da bi Vam to razlagal, ker se vlomilstva iz teh besed še ne boste naučili. Za to je treba dolgotrajnega učenja in prakse...»

Stefanovo zadnje prerokovanje

Stefan je leto za letom prerokoval. Ločil se je od vseh ostalih prerokov v toliko, da je skušal pregledati skrivnosti bližnje bodočnosti na Silvestrovo, medtem ko je sicer prerokom navadno bolj važen sveti večer pred božičem. Leto za letom je hodil na visok hrib zunaj vasi, ki mu pravijo Běžev grič. Tam je opazoval nebesne strani in iskal znamenij. Zjutraj na novega leta dan se je potem ves trd od mraza vrnil na vas in povedal, kaj čaka srenjo v novem letu. Svoje skrivnosti je razodel samo izbranim in izvoljenim, navadno starejšim ljudem, medtem ko je mladež preziral. Enkrat sem bil takega razodetja deležen celo jaz, ko sem capljal z očetom od desete maše. Oče je srečal Stefana, pa ga je vprašal:

«No, kaj praviš, kako bo kaj letos?»

Stefan je zmajal z glavo.

«Nič dobrega ti ne morem povedati, Francelj.»

«Pa vendar ne bo nesreč?»

«Ne rečem —»

«Kako pa potem?»

«Vidiš, Francelj, tebi povem, pa zmolji potlej zame včasih kak očenaš, ko napoči čas.»

Oče ga je debelo pogledal, a Stefan je čisto mirno pravil:

«Sv. Barbara je bila nocoj vsa v ognju. Precej po polnoči je zažarel podružniški zvonik, še pred eno pa se je iztrgal iz njega plamen kakor goreč snop in se vzpel pod nebo. Groza me obide, poklekne in molim, ogenj pa naravnost proti meni. Tik pred menoj izgine, pri farji pa se oglasi zvon, ki vabi k jutranjici. Toliko časa sem klečal.»

«Čudno,» pravi moj oče, a mene obide groza.

«Sv. Barbara mi je prišla napovedat zadnje uro,» nadaljuje Stefan in potem obmolkne. Z očetom si še voščita srečno novo leto in kreneta potem vsak na svoj dom.

Po Treh kraljih je dopolnil Stefan svoje devdeseto leto. Zjutraj je bil še pri maši, popoldne pa ga je jel tresti mraz in kuhati vročina. Čez nekaj dni je bil med rajnimi. I. A.

PROSVETA

p Mariša. Drama v petih dejanjih. Spisala Al. in V. Mršnik. Poslovenil Fran Albrecht. V Ljubljani, 1928. Založila Tiskovna zadruga. Zbirka «Oder», 18. zvezek. 92 str. 18 Din. Kot 18. zv. zbirke «Oder» je Tiskovna zadruga izdala za novo leto «Marišo», dramo znanih čeških pisateljev bratov A. in V. Mrštika. V tej preslavljeni igri, ki se še danes igra po vsem Češkem, od Narodnega gledališča v Pragi pa do zadnjega odra na deželi, sta znamenita dramatika postavila na oder mlado, zdravo, življenja polno moravsko dekle, ki se s strastno vztrajnostjo bori za pravico svojega srca, dokler končno tragično ne zaide v zločin. Dejanje v igri se vrši v moravski vasi; vaško življenje je naslikano z bujnimi sočnimi in resnimi barvami, kmečki značaji so orisani življensko istinsko, notranja zgradba igre je vzorna, tako da je to delo ena najmočnejših, pristno ljudskih iger. Prevajalec je precej obširni ekviri igre deloma skril in naznačil dejanje tudi za manjše odre. Vsem našim podeželskim gleda-

liščem to dramo najtopleje priporočamo. Igra pa je zanimiva tudi za štivo.

ŽENSKI VESTNIK

Kuhanje v sopari. Deni v kozico ali lonec, ki je za dva prsta širši in višji od modela, v katerem hočeš kuhati, toliko vode, da se, ako postaviš napolnjeni model v vodo, vidi še za dva prsta iz nje; vendar ne sme plavati, da ne pride pri kuhanju voda v model. Model in zunanjo posodo potem dobro pokrij in pokrov na zunanji posodi naj bo ovit še z mokrim prtičem. Kuha naj se počasi, n. pr. kuhi in pudingi kake pol do tri četrt ure. Med kuho ne odkrivaj kozice in tudi ne modela, da narasla jed ne upade. Dobro je, ako daš kuhati v pečico (ror), ker tu polagoma vre in ima tudi zgornjo vročino, tako da se kuha in ob enem peče. Ako kuhaš v pečici, tedaj ne ovijaj pokrova s prtičem. Tudi pokriti s pokrovom ni neobhodno potreba, ker je v pečici že itak zaprta para. Paziti ze treba, da se voda ne usuši in da se jed od zgoraj ne osmоди. Ako se voda usuši, preden je jed pečena, jo nadomesti z vročo. Model s sirovo jedjo naj ne bo nikdar poln, posebno ne, kadar je kuh ali puding v njem. Manjka naj najmanj za dva prsta, ker jed zelo naraste. Pudingi so podobni kuhom; razločujejo se navadno v tem, da se za pudinge vzame več jaje in manj drugih dodatkov ter so zaradi tega precej fini in lahki. Kuhajo se v sopari. Narastki se pečejo navadno v isti skledi, v kateri se dado na mizo.

Poslano.

Dopisniku «Kmetškega lista», št. 51.

Nekdo se zaletava v «Kmetškem listu» v mene in me sumniči, da sem jaz Komarov Mihalek, oziroma da je Komarov Mihalek bil nosilec 3. liste. Opozorjam dopisnika, naj svojo trditve dokáže. Ne razumem dopisnikovega zmerjanja s policajdemokratom. To je puhla budalost. Hvala Bogu, jaz nisem še nikoli imel opravka s kakšnim policajem, pač je pa nekdo drugi že občutil orožnike.

Dalje piše dopisnik, da sem baje nekje na Razlagovi palmi prilepil plakat s svojim strupenim žolcem. Naj dopisnik to dokaže! Morda je njegov žolč še strupenejši. Z njim kar naenkrat prelepi dva plakata! Kramp in motiko pustim njemu in po vrhu še «šaflo», ki jo ima menda že kupljeno.

Teh reči smo mi v Pezdaru pri naši precej zboljšani cesti manj potrebni. Pripomniti še moram, da se je dopisnik že pred volitvami 1. novembra izrazil, da bi bilo grdo, ako bi se kje po časopisih vlačili in zmerjali. Kdo je pa zdaj začel prvi uganjati te neumnosti? Toliko v odgovor in v svarilo. Ako se obdolževanje brez dokazov ne neha, bom prisližen iskati zadoščanja na drug način.

Županec Franc, posestnik v Radoslavcih.

Listnica uredništva

Boštanj. Oglas mora plačati brez izjeme vsakdo.

Žetale. Nekaj je bilo proti tiskovnemu zakonu.

Kože divjačine

plačujem najdražje.

P. SEMKO, Ljubljana, Turjaški trg štev. 1. 268

Ženin in nevesta šmarskega okraja, 15

ne pozabita, da se najceneje in najbolje nakupuje v stari trgovini

ED. ZUPPANZ-A v Pristavi

Dražbeni oklic.

Podpisano sodišče proda na javni prisilni dražbi:

1.) dne 3. februarja 1928. ob pol 10. uri na licu mesta v Cankovi nepremičnine vl. št. 16, 18, 31, 56, polovica vl. št. 74, vl. št. 85, 101, 150, 175, 6/8, 205 in 228 k. o. Cankova, ki obstoje iz enonadstropne vile h. št. 22 v Cankovi, pritlične hiše št. 41 v Cankovi, pripadajočih gospodarskih poslopj in večih vrtnih, poljskih, travniških in gozdnih parcel.

Cenilna vrednost s pritliklinami vred znaša 271.106 Din 87 p, najmanjši ponudek pa 180.742 dinarjev '09 par.

Nepremičnine se bodo prodajale najprej v 11 skupinah, končno pa vse skupaj.

2.) dne 4. februarja 1928. ob 8. zjutraj na licu mesta v Pucincih nepremičnine vl. št. 285, 375, 395, 394, 416, 431, 442, 492 in 496 k. o. Pucinci, ki obstoje iz:

- a) parne opekarne in žage z enonadstropno stanovanjsko hišo in gospodarskimi poslopji;
- b) eksportne klavnice;
- c) večih poljskih parcel.

Cenilna vrednost znaša ad a) 613.333 Din 33 par; ad b) 65.150 Din. ad c) 27.682 Din 25 par, najmanjši ponudek pa ad a) 408.889 Din, ad b) 43.434 Din, ad c) 18.455 Din.

Nepremičnine se bodo prodajale najprej v označenih treh skupinah, končno pa se izkličejo vse nepremičnine skupaj.

Dražbeni pogoji in na nepremičnine se nanašajoče listine (zemljknižni izvlečki, cenilni zapisnik itd.) se morejo vpogledati pri podpisano sodišču tekom uradnih ur.

Okrajno sodišče v Murški Soboti, odd. IV., dne 30. decembra 1927. 18

BOLNI NA PLJUČIH! Tišoti že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi Umjetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila smrti. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po poapnenju sčasoma bolezen preneha. Resni možje zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej pričnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastoj dobite mojo knjigo, iz katere boste črпали mnogo koristnega. Ker bo moj založnik v celem razposlal le 10.000 izvodov zastoj, zato pišite takoj, da boste tudi Vi sprejeti v krąg onih srečnih, ki bodo dobili to znamenito knjigo. Pišite na naslov:

GEORG FUGNER — Berlin - Neukölln, Ringbahnstrasse Nr. 24. Abl. 881 17